

Miljøministeriet
Miljøstyrelsen

Dialog med kommunerne om brændeovne

Indsamling af kommunale
miljømedarbejders erfaringer med
regulering af brændeovne og håndtering af
klager over brændeovnsrøg

2015

Titel:

Dialog med kommunerne om brændeovne

Redaktion:

Liv S. Andersen, Publico Kommunikation
Kristian Østerby, Publico Kommunikation
Hanne Lylov Nielsen, Miljøstyrelsen
Brian Kristensen, Miljøstyrelsen

Udgiver:

Miljøstyrelsen
Strandgade 29
1401 København K
www.mst.dk

År:

2015

Ansvarsfraskrivelse:

Miljøstyrelsen vil, når lejligheden gives, offentliggøre rapporter og indlæg vedrørende forsknings- og udviklingsprojekter inden for miljøsektoren, finansieret af Miljøstyrelsens undersøgelsesbevilling. Det skal bemærkes, at en sådan offentliggørelse ikke nødvendigvis betyder, at det pågældende indlæg giver udtryk for Miljøstyrelsens synspunkter. Offentliggørelsen betyder imidlertid, at Miljøstyrelsen finder, at indholdet udgør et væsentligt indlæg i debatten omkring den danske miljøpolitik.

Må citeres med kildeangivelse.

Indhold

Forord.....	5
Konklusion og sammenfatning	6
1. Introduktion	8
1.1 Baggrund	8
1.2 Metode.....	8
1.2.1 Kvalitative workshops.....	9
1.2.2 Kvantitativ spørgeskemaundersøgelse.....	10
2. Workshops	12
2.1 Output fra gruppeøvelse 1.....	12
2.1.1 1: Hvad er de væsentligste problemer med regulering af brændeovne?	12
2.1.2 2: Hvor omfattende er antallet af lokale klager over brændeovnsrøg, og i hvilket omfang har brændeovnsgener kommunalpolitisk bevågenhed?	13
2.1.3 3: Hvilken erfaring er der med håndtering af klagesagerne? Hvordan forholder henholdsvis klager og indklagede sig i klagesagerne?	14
3. Survey-output	16
3.1 Største problemer med regulering	16
3.2 Kommunalpolitisk bevågenhed.....	17
3.3 Rangering af klagetyper.....	18
3.4 Sværhedsgrad af borgerklagehåndtering vedrørende brændeovnsgener.....	19
3.5 Tilfredshed med udfaldet af borgerklager	20
3.6 Planer om yderligere restriktioner på brændeovnsområdet.....	22
4. Kommunernes erfaringer	23
4.1 Hvad er de væsentligste problemer med regulering af brændeovne?	23
4.2 Hvordan er den politiske holdning til regulering af brændeovnsgener i kommunerne? Er det en gene, der tages alvorligt, eller hører den til i småtingsafdelingen?	23
4.3 Hvor på de lokale "klagebarometre" befinder brændeovnsrøg sig?	24
4.4 Hvilken erfaring er der med håndtering af klagesagerne? Hvordan forholder borgerne sig i de konkrete sager?.....	24
4.5 Kan der findes opbakning til afprøvning af fyringsrestriktioner i geografisk afgrænsede områder?	24
5. Løsningsforslag fra kommunale miljø-medarbejdere.....	25
6. Bilag.....	28
6.1 Spørgeskemadesign	28
6.2 Surveybesvarelser	30
6.2.1 Spørgsmål 1: Hvad er de tre væsentligste problemer med regulering af brændeovne i din kommune?	30
6.2.2 Spørgsmål 2: I hvilken grad har brændeovnsgener kommunalpolitisk bevågenhed i din kommune?.....	35
6.2.3 Spørgsmål 3: Rangér følgende klagetyper efter omfanget af borgerklager i din kommune:	37

6.2.4	Spørgsmål 4: Hvor let eller svært vil du vurdere, det er at håndtere borgerklager over gener fra brændeovnsrøg i din kommune?	41
6.2.5	Spørgsmål 5: Hvordan vil du generelt vurdere udfaldet af borgerklager over brændeovnsrøg i din kommune?	44
6.2.6	Spørgsmål 6: Er der i jeres kommune planer om yderligere restriktioner på brændeovnsområdet – ud over hvad der er muligt i dag?	47
6.3	Workshop Vest – gruppeøvelse 1	49
6.4	Workshop Vest – gruppeøvelse 2	53
6.5	Workshop Øst – gruppeøvelse 1	55
6.6	Workshop Øst – gruppeøvelse 2	59
6.7	Sønderborg Kommune – case	62
6.7.1	Præsentationsslides	62
6.7.2	Opsummering af Sønderborg-case	64
6.8	Guldborgsund Kommune – case	65
6.9	Assens Kommune - case	66
6.9.1	Assens Kommune – oversigtskort	67
6.10	Morsø Kommune – case	68
6.10.1	Morsø Kommune – oversigtskort	69
6.11	Malmø Kommune – inspirationscase	70

Forord

Regeringen vil med pakken 'Ren luft til danskerne' bekæmpe luftforureningen i Danmark. Der er derfor afsat 149 millioner kroner i perioden 2014-2016 til en målrettet indsats rettet mod busser, skibsfart og brændeovne, som alle er væsentlige kilder til luftforurening i Danmark. Af disse midler er 75 millioner afsat til blandt andet at sikre en reduktion af partikelforurening fra brændeovne.

Det estimeres, at der findes ca. 750.000 brændeovne i Danmark. Selvom de danske regler for brændeovne er skrappe sammenlignet med andre lande, kommer knap 70 procent af den danske partikeludledning fra danske brændeovne, som samtidig er skyld i cirka 200 for tidlige dødsfald i Danmark årligt. Derudover er brændeovne årsag til gener i nabolag og til klager og klagesagsbehandling hos kommunerne. Godt 12 procent af dem, der bor i parcelhus, har været lidt eller meget generet af lugt fra naboernes brændeovne¹.

Som et led i indsatsen mod forureningen fra brændeovne er det besluttet, at der skal udarbejdes en vejledning til den reviderede brændeovnsbekendtgørelse, som trådte i kraft pr. 26. januar 2015. Ligeledes skal en portal med viden om miljø og brændeovne offentliggøres på Miljøstyrelsens hjemmeside. I udviklingen af disse tiltag ønsker Miljøstyrelsen at gennemføre en dialog med kommunerne om håndtering af brændeovnsgener.

Formålet med dialogen er dels en indsamling af kommunernes erfaringer med regulering af brændeovne, dels at Miljøstyrelsen kan få et mere detaljeret billede af de kommunale erfaringer med at *gribe ind* over for gener fra brændeovnsrøg med henblik på fremadrettet at kunne designe en indsats. Resultatet af dialogen skal efterfølgende bruges til den nye vejledning til brændeovnsbekendtgørelsen samt til at udvikle den planlagte portal om brændeovne.

Publico Kommunikation har i samarbejde med Miljøstyrelsen gennemført to workshops i henholdsvis Øst- og Vestdanmark med kommunale miljømedarbejdere, som har erfaring med håndtering af brændeovnsager. De to workshops er derudover blevet fulgt op af en mindre spørgeskemaundersøgelse blandt de deltagende kommunale medarbejdere. Miljøstyrelsen vil gerne takke de deltagende miljømedarbejdere for deres deltagelse og store engagement.

Dialogen og erfaringsindsamlingen er afsluttet februar 2015.

¹ http://www.si-folkesundhed.dk/Ugens%20otal%20for%20folkesundhed/Ugens%20tal/49_2014.aspx

Konklusion og sammenfatning

Som et led i regeringens planer om at nedbringe forureningen fra brændeovne har Miljøstyrelsen gennemført en dialog og erfaringsindsamling blandt kommunale miljømedarbejdere. Dialogen skal danne grundlag for udarbejdelse af en vejledning til brændeovnsbekendtgørelsen samt en portal om brændeovne på Miljøstyrelsens hjemmeside.

Indsamlingen af kommunale miljøarbejders erfaringer med regulering af brændeovne og håndtering af klager over brændeovnsrøg er gennemført i vinteren 2015. Det er blandt disse medarbejdere undersøgt, hvilke problemer reguleringen indebærer, hvordan kommunerne forholder sig politisk til brændeovnsgener, hvor stort klageomfanget er, hvordan borgerne forholder sig i sagerne samt muligheden for i fremtiden at indføre yderligere restriktioner for brugen af brændeovne.

Erfaringsindsamlingen bygger dels på to workshops med deltagelse af 34 kommunale miljømedarbejdere fra 22 kommuner, dels på en spørgeskemaundersøgelse blandt de samme medarbejdere. De inviterede kommuner i seminarerne var udvalgt, så alle større byer og regioner var repræsenteret, samtidig med at deltagerantallet var relativt begrænset for at få effektive workshops.

Væsentlig gene

Erfaringsindsamlingen viser først og fremmest, at de kommunale miljømedarbejdere helt entydigt peger på, at vurdering af væsentlig gene og/eller forurening er det allerstørste problem i forbindelse med reguleringen af brændeovne. Både på de to workshops og specielt i spørgeskemaundersøgelsen omtales denne vurdering af mange deltagere, der beskriver den som svært målbar, subjektiv og udefinerbar. Flere andre problemstillinger syntes at hænge sammen med dette problem; blandt andet fraværet af konkrete minimumskrav med hældningskriterier til skorstenens placering (byggelovgivningen) eller krav til dimensionering af ovne.

Dokumentationsbyrde

Et andet problem, som går igen blandt deltagernes udsagn, er bevis- eller dokumentationsbyrden i forbindelse med klagesager. Miljømedarbejderne er for det første i tvivl om, hvor megen dokumentation en sagsafgørelse kræver, når den potentielt skal kunne holde i retten. Dernæst beskrives det som vanskeligt og meget ressourcekrævende at indhente tilstrækkelig dokumentation i klagesagerne.

Adfærd blandt brændeovnsejere

Miljømedarbejderne giver udtryk for, at adfærden hos brændeovnsejere ligeledes er et væsentligt problem. Specielt fyringsteknikken lader meget tilbage at ønske rundt om i de danske stuer, hvor optændingen af brændeovne kunne optimeres meget. Årsagerne til den dårlige fyring er primært manglende frisklufttilførsel i optændingsfasen og sekundært brug af dårlig brændsel. Dette beskrives som dårlige vaner hos brændeovnsejerne, som miljømedarbejderne finder ”svære at ændre gennem påbud og oplysning alene” (bilag 6.2.1, besvarelse 2).

Nabostridigheder

En anden borgerrelateret problematik er konflikter og stridigheder mellem naboer, som var fremtrædende i miljømedarbejdernes erfaringsdeling. Nabostrid vurderes til at være en

underliggende, og i flere tilfælde afgørende, årsag til klager over brændeovnsgener. Problemet omtales yderligere i afsnit 4.4.

Omfang og håndtering af klagesager

Klager over brændeovnsgener er, ifølge miljømedarbejderne, et stigende problem rundt om i kommunerne. Blandt sammenlignelige klage typer er omfanget af brændeovnsklager mindre end støjgeneklager, men større end klager over lugtgener.

I de repræsenterede kommuner modtager miljøafdelingerne årligt i omegnen af 1 klage per 10.000 indbyggere, hvoraf nogle få klager bliver langvarige og kræver mange kommunale ressourcer. Grunden til stigningen i klageantallet skyldes en lavere tolerance mellem naboer, og i visse tilfælde er underliggende nabostridigheder den egentlige hovedårsag til klagerne. Selvom miljømedarbejderne i spørgeskemaundersøgelsen vurderer brændeovns sager som svære at håndtere, er medarbejderne dog alligevel relativt tilfredse med det overordnede udfald af sagsbehandlingen. Ofte søger de løsninger gennem dialog, som på bedst mulig måde tilgodeser begge parter i en given sag.

Politisk interesse

I de repræsenterede kommuner er der generelt en lav politisk bevågenhed om brændeovns gener. Det kan skyldes miljømedarbejdernes veludførte sagsbehandling, men det fremgår også af både workshops og spørgeskemaundersøgelsen, at emnet er en 'varm kartoffel' på kommunalpolitisk niveau. Af den grund skal der specielle omstændigheder til – eksempelvis borgerkontakt til politikere eller medier – før emnet for alvor skaber politisk interesse.

Den begrænsede politiske bevågenhed betyder samtidig, at der i langt de fleste kommuner ikke er udsigt til yderligere restriktioner på brændeovnsområdet. I nogle kommuner overvejer man deciderede forbud mod brændeovne i nybyggede områder, men kun i en enkelt kommune, synes man at være tæt på en egentlig implementering af sådan et forbud.

Samarbejde med skorstensfejere

Blandt kommunerne på seminarerne var der generelt positive erfaringer med samarbejdet med skorstensfejere om den forebyggende indsats i forhold til god fyringsteknik, og som vejledere i klagesager om røggener. Det kan ofte fungere bedst, når den tidlige dialog med borgerne sker med en skorstensfejer, frem for kommunens miljøsagsbehandlere. Dog kan skorstensfejerne i nogle tilfælde stå i en lidt klem situation, hvor de både skal tage hensyn til deres kunder og samtidigt sikre, at der ikke sker miljømæssige u hensigtsmæssigheder.

Løsningsforslag

Til den fremadrettede indsats på området har miljømedarbejderne videregivet en lang række forslag til, hvordan man kan forbedre indsatsen over for nedbringelsen af brændeovnsforurening. Den fulde liste med løsningsforslag kan findes i rapportens afsnit 5 og dækker følgende emner:

- Definition af væsentlig forurening.
- Parametre til indikation og vurdering af væsentlig forurening.
- Instrumenter og værktøj til sagshåndtering for miljømedarbejdere.
- Tiltag i relation til brændselskvalitet.
- Salg og kvalitetssikring af nye som ældre fyringsanlæg.
- Skorstensfejerens rolle og beføjelser.
- Yderligere restriktioner og forbud.
- Informationskampagner og oplysning af brændeovns ejere.
- Begrænsning af klageantal over brændeovnsrøg.
- Input til vejledningsmateriale rettet mod blandt andet kommunale miljømedarbejdere.
- Eksempelsamling inkluderende forskrifter, påbud, domsafgørelse og sagsbehandling.

1. Introduktion

1.1 Baggrund

Fordi regulering af brændeovne og behandling af klagesager over brændeovnsgener foregår i de danske kommuner, er det afgørende for Miljøstyrelsen at skabe en dialog med netop kommunerne. Baggrunden for erfaringsindsamlingen er et ønske om, at Miljøstyrelsen fremadrettet bedre kan designe indsatsen på brændeovnsområdet – herunder en vejledning til den nye brændeovns-bekendtgørelse og en portal med viden om miljø og brændeovne på Miljøstyrelsens hjemmeside.

Formålet med dialogen er at indsamle kommunernes erfaringer på området og derved nå frem til svar på følgende spørgsmål:

- Hvad er de væsentligste problemer med regulering af brændeovne?
- Hvordan er den politiske holdning til regulering af brændeovnsgener i kommunerne? Er det en gene, der tages alvorligt, eller hører det til i småtingsafdelingen?
- Hvor på de lokale "klagebarometre" befinder brændeovnsrøg sig?
- Hvilken erfaring er der med håndtering af klagesagerne? Hvordan forholder borgerne sig i de konkrete sager?
- Kan der findes lokal opbakning til afprøvning af fyringsrestriktioner i geografisk afgrænsede områder?

Det er blevet vurderet, at de kommunale miljømedarbejdere² med erfaring i håndtering af brændeovnsager, er de mest oplagte kilder til besvarelse af spørgsmålene.

1.2 Metode

Erfaringsindsamlingen er sket i to dele. Dels en kvalitativ del, der består af to workshops i henholdsvis Vest- og Østdanmark med udvalgte kommunale medarbejdere og repræsentanter fra Miljøstyrelsen. Dels en efterfølgende kvantitativ del i form af en spørgeskemaundersøgelse blandt de deltagende kommunale miljømedarbejdere fra workshopene.

Formålet med den kvalitative del er at indsamle konkrete og nuancerede erfaringer fra den kommunale regulering af brændeovne og sagsbehandling af klager over brændeovnsrøg. Workshoppen er som mødeform fordrende for indbyrdes dialog og debat blandt de medvirkende, hvilket gør det oplagt som metode til indsamling af erfaringer og viden.

Samtidig giver spørgeskemaundersøgelsen et kvantitativt supplement til outputtet fra workshopene. De kvantitative resultater er ikke statistisk repræsentative for de danske kommuner, ligesom de enkelte deltageres besvarelser af spørgeskemaet ikke er et udtryk for den officielle politiske holdning i de repræsenterede kommuner. Derimod kan den kvantitative undersøgelse, sammen med outputtet fra workshopene, give en indikation af et øjebliksbillede i de deltagende kommuner.

² Disse medarbejdere har varierende titler og stillingsbeskrivelser, men vil efterfølgende blot blive omtalt som "miljømedarbejdere".

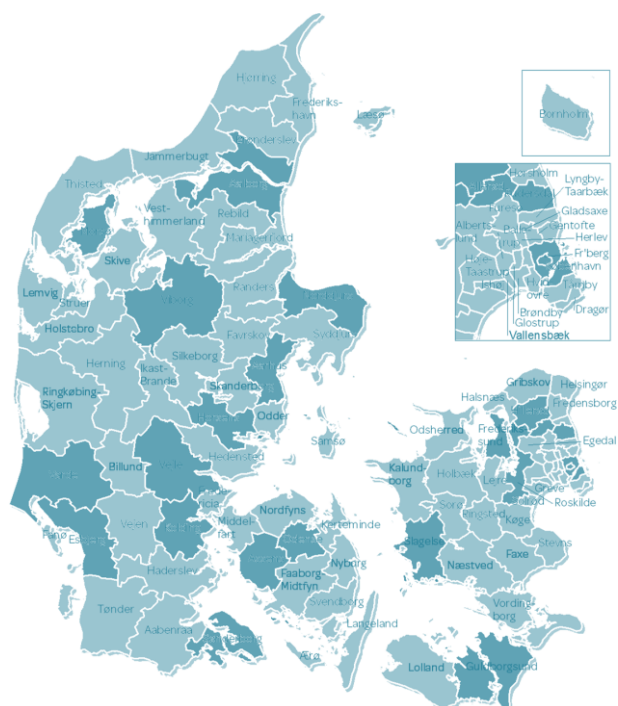
1.2.1 Kvalitative workshops

De to workshops er gennemført i perioden 19.- 23. januar 2015 med deltagelse af 34 kommunale miljømedarbejdere fordelt på 22 danske kommuner. Den ene workshop blev afholdt i Aarhus for de jyske kommuner, og den anden blev afholdt i København for kommunerne på Fyn, Sjælland og Øerne. 11 kommuner og 17 miljømedarbejdere var repræsenteret på hver workshop.

1.2.1.1 Deltagerudvælgelse

De deltagende kommuner blev inviteret på baggrund af en samlet vurdering af geografisk placering, størrelse og engagement på brændeovnsområdet. Således blev en række kommuner udvalgt på baggrund af deres arbejde med eksempelvis høringer om brændeovnsbekendtgørelsen og udarbejdelsen af egne brændeovnsforskrifter. Disse kommuner blev efterfølgende suppleret med kommuner af særlig størrelse eller geografisk placering, så de forskellige landsdele og kommunestørrelser så vidt muligt blev repræsenteret på den samlede deltagerliste.

Vestdanmark	Østdanmark
Esbjerg	Allerød
Horsens	Assens
Kolding	Frederiksberg
Morsø	Frederikssund
Norddjurs	Guldborgsund
Sønderborg	Hillerød
Varde	København
Vejle	Odense
Viborg	Roskilde
Aalborg	Rudersdal
Aarhus	Slagelse

TABEL 1
DELTAGENDE KOMMUNER

BILLEDE 1
GEOGRAFISK FORDELING AF DE REPRÆSENTEREDE KOMMUNER

Fordi udbyttet af erfarings- og vidensdeling i høj grad afhænger af de deltagendes interesse, engagement og faglighed, blev de deltagende kommuner forelagt muligheden for at lade relevante og interesserede miljømedarbejdere deltage. Interessen blandt de inviterede var stor, og kun et fåtal af kommunerne ønskede ikke eller kunne ikke deltage.

På workshoppene deltog to medarbejdere fra Miljøstyrelsen, mens tre repræsentanter fra Publico Kommunikation deltog som henholdsvis mødeleder og referenter.

1.2.1.2 Workshopforløb

De to workshops havde overordnet set ens programmer med ganske få forskelligheder i indholdet. Som fundament og inspiration til den efterfølgende erfaringsdeling blev miljømedarbejderne præsenteret for tre mindre indlæg med cases fra tre kommuner.

To af indlæggene bestod af cases fra klagesager i de deltagende kommuner på den pågældende workshop, mens det sidste indlæg omhandlede erfaringer med fyringsrestriktioner i Malmø. Formålet med disse indlæg var at skabe en fælles referenceramme for de efterfølgende gruppeøvelser samt give konkret inspiration til klagesagsbehandlingen i de forskellige kommuner.

Efterfølgende blev de deltagende opdelt i tre mindre grupper, hvor de på skift skulle besvare følgende tre spørgsmål i **gruppeøvelse 1**:

1. Hvad er de væsentligste problemer med regulering af brændeovne?
2. Hvor omfattende er antallet af lokale klager over brændeovnsrøg, og i hvilket omfang har brændeovnsgener kommunalpolitisk bevågenhed?
3. Hvilken erfaring er der med håndtering af klagesagerne? Hvordan forholder henholdsvis klager og indklagede sig i klagesagerne?

Deltagerne havde på forhånd fået tilsendt spørgsmålene i en introduktionsmail, og de havde derfor mulighed for at forberede sig på at kunne give begrundede svar eller input til disse. Undervejs nedskrev hver gruppe deres svar, ligesom et referat af de vigtigste pointer i gruppediskussionen blev nedfældet som referat. Disse referater kan findes i bilag 6.3 og 6.5.

Efter gruppeøvelsen blev deltagerne præsenteret for et kort oplæg om 'naboklager fra et sociologisk perspektiv' ved sociolog Henrik Dahl, Publico Kommunikation. Denne aktivitet havde ikke et direkte formål i relation til erfaringsindsamlingen, udover at reflektere over betydningen af godt og dårligt naboskab i almindelighed i forhold til naboklager over brænderøg. Tanken med oplægget var at give inspiration til at etablere en god dialog i tilsynet med brændeovne og i klagesager.

Inden den sidste gruppeøvelse præsenterede Sønderborg Kommune på begge workshops to cases med konkret sagsbehandling. Oplægget blev afsluttet med en række forslag til den fremadrettede indsats på området, hvilket dannede udgangspunktet for den efterfølgende, løsningsorienterede øvelse. Her blev deltagerne, igen i tre mindre grupper, stillet til opgave at give deres bud på, hvordan man i fremtiden skal løse problemer og udfordringer med relation til brændeovne. Svarene på **gruppeøvelse 2** blev nedskrevet - referatet kan findes i bilag 6.4 og 6.6.

1.2.2 Kvantitativ spørgeskemaundersøgelse

Umiddelbart efter afslutningen af de to workshops blev der gennemført en kvantitativ spørgeskemaundersøgelse blandt deltagerne på de to workshops. Ud af de 34 deltagende på workshopkene gennemførte 28 (82,4 %) besvarelsen. Respondenterne har deltaget på baggrund af fuld anonymitet. Deres personlige oplysninger er derfor slørede i denne afrapportering, ligesom rækkefølgen af besvarelser på de enkelte spørgsmål i undersøgelsens tabelrapport er tilfældig.

Miljømedarbejderne blev i invitationsmailen til undersøgelsen introduceret til spørgeskemaet med følgende sætning:

Når du besvarer spørgsmålene, er det vigtigt, at du tager udgangspunkt i din egen viden og erfaring fra den kommune, du er ansat hos.

Af den grund skal resultaterne fra undersøgelsen ikke anses som et udtryk for kommunernes overordnede holdning, men derimod for de enkelte medarbejders viden og erfaring.

1.2.2.1 Spørgeskemadesign

Undersøgelsens spørgsmål kredser om de samme emner som spørgsmålene i workshoppenes gruppeøvelse 1 – den præcise spørgeramme for undersøgelsen kan findes i bilag 6.1.

Undersøgelsens første spørgsmål er udformet som et åbent spørgsmål: ”Hvad er de tre væsentligste problemer med regulering af brændeovne i din kommune?” Dette er valgt ud fra en vurdering af, at en opstilling af et arbitrært antal svarmuligheder ikke med sikkerhed ville være fyldestgørende for dette spørgsmål.

De øvrige fem af undersøgelsens seks spørgsmål er lukkede eller delvist lukkede, således at de giver kvantitative data. Respondenterne har dog i alle tilfælde haft mulighed for at uddybe deres svar i et tilhørende kommentarfelt. Tabelrapporter fra undersøgelsen, inklusive besvarelser og uddybninger fra respondenterne, kan findes under bilag 6.2.

1.2.2.2 Fejlkilder

I undersøgelsens spørgsmål 3, bilag 6.2.1, bedes respondenterne rangere fire forskellige klagetyper efter omfanget af borgerklager. Rent praktisk foregår besvarelsen af dette spørgsmål ved, at respondenterne flytter rundt på fire bjælker med hver deres klagetype, så de stemmer overens med respondentens vurdering. Desværre kan der, ved en sammenligning af respondenternes rangordning og deres uddybning i kommentarfeltet, drages tvivl om, hvorvidt alle respondenter har forstået opgaven korrekt.

I fire af de 28 besvarelser har respondenterne noteret en anden rækkefølge i kommentarfeltet end deres rangering af bjælkerne indikerer. Derfor skal resultatet af besvarelserne på dette spørgsmål tages med et forbehold. Af samme grund vil tre af de fire omtalte besvarelser være korrigerede i denne rapports dataanalyse, mens en besvarelse vil blive udeladt. De omtalte besvarelser er markeret med rødt i omtalte bilag og forklaret med fodnoter.

På samme spørgsmål har et stort antal af respondenterne ligeledes indikeret deres manglende kendskab til klagetypen ”Skyggende træer, hække og fælleshegn”. Dette giver ligeledes anledning til at behandle resultaterne med et vist forbehold, omend den indbyrdes rangering af de øvrige tre klagetyper ikke bør være berørt af denne fejlkilde.

2. Workshops

2.1 Output fra gruppeøvelse 1

Referaterne fra de to workshops og de tilhørende øvelser kan findes i bilag 6.3 – 6.6. I den følgende gennemgang af de væsentligste pointer fra gruppeøvelse 1 vil besvarelsene fra begge workshops blive gennemgået hver for sig. Trods en vis redundans i gennemgangen er tanken, at forskelligheden i beskrivelser og italesættelser på tværs workshoppene kan give et mere nuanceret udbytte af spørgsmålsbesvarelsene.

2.1.1 1: Hvad er de væsentligste problemer med regulering af brændeovne?

I det første spørgsmål i workshopkens gruppeøvelse 1 skulle deltagerne forholde sig til spørgsmålet: *Hvad er de væsentligste problemer med regulering af brændeovne?*

På begge workshops gav dette spørgsmål anledning til megen debat, og deltagerne syntes at have mange input.

På Vest-workshoppen var følgende problemer blandt de mest diskuteret i gruppeøvelsen:

- **Vurdering af væsentlig gene:** Det er ofte en personlig vurdering fra den enkelte sagsbehandler – der mangles håndfaste guidelines. Er det en ”væsentlig gene”, hvis genen ophører efter optændingsfase?
- **Løfte bevis-/dokumentationsbyrden:** Det er vanskeligt at skabe et tilstrækkeligt grundlag til at træffe en afgørelse – og det koster mange ressourcer
- **Genvex eller brændeovn:** Hvordan forholder man sig til en klagesag, hvor klager har Genvex-anlæg?³ Bør det have en indflydelse på vurderingen?
- **Besvær med tilsynsførelse og håndhævelse:** Det er problematisk at komme ud, når genen er værst. Hvor mange gange skal man køre forgæves efter røggener? Og hvad hvis genen er størst efter miljømedarbejdernes arbejdstid?
- **Adfærd hos brændeovnsejere:** Brændeovnsejerne anvender dårligt brændsel, og der er manglende lufttilførsel under optænding.
- **Dimensionering af ovne:** Borgerne har ikke nok fokus på dimensionering af deres ovne, som ofte skal være meget mindre, end borgerne tror. Ovnene er ofte for store i forhold til de rum, de står i. Der mangles vejledning i købsituationen (ex i varehuse og byggeområder) – ingen tjekker, om brændeovnene bruges efter deres brugsanvisning. Der kunne eventuelt indføres en rettesnor for dimensionering (W/m^2 eller W/m^3)
- **Skorstene:** Manglende krav (i bygningsreglement), flade tage, hætte er problematisk for fri fortynding – og hvordan vurderes den fri fortynding?
- **Klager:** Klagerne frafalder i 50 procent af tilfældene, når de opdager, at indklagede bliver gjort bekendt med, hvem der klager. Klager med astma – må sundhedsrisici indgå i vurdering? Billede/video fra klager kan manipuleres.

På Øst-workshoppen blev mange af ovenstående problemer også diskuteret i grupperne. Her følger de mest omdiskuteret problemstillinger blandt kommunerne øst for Lillebælt:

- **Konkrete krav fra byggelovgivningen:** Der savnes de ”gamle” konkrete minimumskrav fra byggelovgivningen med hældningskriterier til skorstenens placering, som nu er erstattet af funktionskrav. En eventuel kombination af de to typer krav kunne være ideel.

³ Genvex- eller genvekselanlæg er avancerede ventilationsanlæg med varmegenvinding

- **Væsentlig gene:** Her mangler deltagerne mere konkrete retningslinjer og definitioner. Lugtproblemer er en subjektiv størrelse, fri fortynding er for udefinerbart, og hvad hvis genen kun forekommer i optændingsperioden?
- **Mængden af tilsyn:** Hvor mange tilsyn skal der til for at lukke en sag? Her nævnes 5-10 tilsyn som det nødvendige antal, førend der er tilstrækkelig basis. Det kræver i mange tilfælde også tilsyn uden for normal arbejdstid.
- **Dokumentation og domstole:** Der er tvivl om, hvor megen dokumentation en eventuel domstolsafgørelse kræver – der er for mange unikke faktorer til at finde præcedens i tidligere sager. Nogle deltagere pointerer, at hvis genen konstateres for eksempel ved seks ud af ti tilsyn, kan det stadig være utilstrækkeligt i retten.
- **Dialog, forbud eller påbud?:** Der er stor variation i sagsbehandlernes tilgang til sagerne. Nogle bruger dialog i meget lang tid, mens andre skrider hurtigere til påbud. Dette kritiseres af nogle deltagere, som mener at § 42, stk. 4 i Miljøbeskyttelsesloven⁴ generelt ikke benyttes nok.
- **Nabostridigheder:** Baggrunden for sager kan være intolerance eller nabostridigheder. Både klager og indklagede kan være en urimelig part.

2.1.2 2: Hvor omfattende er antallet af lokale klager over brændeovnsrøg, og i hvilket omfang har brændeovnsgener kommunalpolitisk bevågenhed?

Det andet spørgsmål i gruppeøvelse 1 var todelt, og lød således: *Hvor omfattende er antallet af lokale klager over brændeovnsrøg, og i hvilket omfang har brændeovnsgener kommunalpolitisk bevågenhed?*

Der var knap så megen diskussion om begge dele af dette spørgsmål blandt kommunerne, som overordnet var på linje med hinanden. Antallet af klager i kommunerne ligger et sted mellem tre og 15 klager årligt, eller godt en klage per 10.000 indbyggere i kommunen som groft gennemsnit.

Nogle af kommunerne estimerer et tidsforbrug på mellem syv og 40 timer per sag, hvilket i høj grad afhænger af, om problemet kan løses via dialog. Nogle klagesager forsætter over længere tid, men disse medregnes udelukkende i klageantallet for det første år. Miljømedarbejderne understregede, at der er meget få af disse vedvarende klager, som dog kræver store mængder ressourcer.

Den kommunalpolitiske bevågenhed på brændeovnsgener er entydigt meget lille i alle de deltagende kommuner. I et par af kommunerne er der udarbejdet en forskrift, men ellers er der ikke megen politisk stillingtagen til emnet.

Man vil ikke tage livtag med den hjemlige hygge, som brændeovnene er en del af. Af andre forklaringer nævnes, at problemerne og klagerne i de allerfleste tilfælde løses af sagsbehandlerne og derfor ikke skaber bevågenhed på politisk niveau. Når emnet giver anledning til politisk bevågenhed, skyldes det som oftest, at ressourcestærke borgere henvender sig direkte til kommunalpolitikere – eller sågar borgmesteren. Dette beskrives som en nyere tendens, som man er blevet opmærksom på.

Antal sager og politisk bevågenhed (Vest-workshop)

- 3-15 klager årligt pr. kommune (1 klage pr. 10.000 indbyggere)
- Meget lille politisk bevågenhed.
- Berøringsangst for emnet.

⁴ "Hvis erhvervsvirksomheder, herunder private eller offentlige bygge- og anlægsarbejder, eller faste anlæg til energiproduktion (...) kan tilsynsmyndigheden give påbud om, at forureningen skal nedbringes, herunder påbud om gennemførelse af bestemte foranstaltninger."

På Øst-workshoppen var der lidt større variation i antallet af klagesager blandt de deltagende kommuner end i Vest-workshoppen. Overordnet ligger kommunerne i spændet mellem tre og 30 sager årligt. I én kommune har man kun haft 16 journaliserede sager siden 2007, hvoraf ingen har resulteret i hverken påbud eller forbud. I andre kommuner er der op mod 30 sager årligt, hvoraf det dog kun er en eller to, der beskrives som ressourcekrævende og længerevarende.

Således er der i en af kommunerne brugt op mod 100 timer årligt på en kompliceret og længerevarende sag, hvilket dog repræsenterer en meget lille procentdel af sagerne. Overordnet fortæller deltagerne, at klageantallet ofte afhænger af temperaturen i den pågældende vinter (fyringssæson) – en kold vinter er lig med flere klager.

Den kommunalpolitiske bevågenhed i de østlige kommuner er, ligesom i vest, begrænset. Overordnet betegnes politikerne som meget lidt interesserede i at skærpe indsatsen på området. Emnet beskrives som en ”varm kartoffel” på det politiske niveau – der er således ikke stemmer i at give yderligere forbud – eksempelvis områdeforbud. Den kommunalpolitiske bevågenhed, der er om brændeovne, skabes ofte gennem pressen eller via direkte kontakt fra borgerne til politikerne. Miljøstyrelsens nationale kampagner kan også give anledning til politisk opmærksomhed om emnet.

Følgende kommunalpolitiske tiltag om brændeovne blev nævnt fra forskellige deltagere:

- Udarbejdelse af informationspjece.
- Forbud mod brændeovne i nyudstykket område gennem lokalplan.
- Opsætning af partikelmålere.
- Udarbejdelse af forskrift.

Flere af deltagerne var enige om, at forurening via brændeovnsrøg er et problem, som ikke alene kan eller skal løses kommunalpolitisk. Disse deltagere gav udtryk for, at en egentlig afskaffelse af brændeovnsproblemer kræver nationalpolitiske initiativer.

Antal sager og politisk bevågenhed (Øst-workshop)

- 3-30 klager årligt per kommune.
- Få sager tager mange ressourcer.
- Begrænset politisk bevågenhed.
- Landspolitisk anliggende.

2.1.3 3: Hvilken erfaring er der med håndtering af klagesagerne? Hvordan forholder henholdsvis klager og indklagede sig i klagesagerne?

På dette spørgsmål diskuterede deltagerne, hvordan de som miljøsagsbehandlere håndterer klagesager. Her følger en række retningslinjer eller gode råd, som deltagerne selv synes fordrer den bedst mulige sagsbehandling:

- Benyttelse af ordet ”henvendelse” frem for ”klage”, når sagerne omtales, fordi ordet klage virker konfliktoptrappende.
- Flertallet ønsker som udgangspunkt at behandle sagerne uformelt, indtil denne mulighed er udtømt. Dette beskrives også som ”forståelse gennem dialog”.
- Kontakten til de inddragede parter skal være ikke-konfronterende.

- Klager bedes ringe i den specifikke situation, hvor den væsentlige gene er til stede. Herefter rykkes hurtigst muligt ud til adressen uden varsel til indklagede. Herved undgår man at spille ressourcer på besøg, hvor indklagede ikke er hjemme.
- Salomoniske afgørelser kan være løsningen på problemerne – for eksempel forbud mod fyring i sommerhalvåret.
- Sundhedsklager bør principielt afvises grundet manglende hjemmel og manglende ekspertise i sundhedsfare.

I forhold til klagernes rolle i sagerne gav deltagerne udtryk for, at der er en tendens til hyppigere og hurtigere klager. Der er mindre tolerance og mere følsomhed over for røg. I nogle tilfælde kan klagerne være udtryk for en underliggende nabostrid. En anden tendens er, at klager oftere og oftere er meget ressourcestærke borgere, som har en bagvedliggende dagsorden. Klagen bruges på den måde som et værktøj i en mere overordnet kamp mod brændeovne. En tredje tendens er, at mange klager ønsker anonymitet – i nogle tilfælde fordi indklagede, berettiget eller uberettiget, frygtes at være voldelig.

Blandt de indklagede kan der for nogle borgere være et økonomisk problem forbundet med eventuelle forbud eller påbud. Deres levevilkår afhænger måske delvist af muligheden for opvarmning via brændeovn. Ligeledes beskriver deltagerne også, at indklagede i nogle sager kan være meget ulykkelige over at modtage en klage – altså kan der være store følelser forbundet med en klage.

Borgernes rolle i klagesagerne blev diskuteret indgående på Øst-workshoppen. Deltagerne beskriver, at klagerne befinder sig på en skala fra ”fuldt berettiget” til ”kværulant”. Nogle af klagerne er flyttet fra by til land for at få frisk luft, hvilket ødelægges af brændeovnsrøg. Andre klager er baseret på en frygt – for eksempel mødre med sovende børn på terrassen. I de fleste tilfælde har klager talt med indklagede før henvendelse til kommunen, hvilket er positivt. Dog har klagerne ofte svært ved at forstå, hvis deres klage ikke ender i påbud eller forbud.

De indklagede beskrives af kommunen som afvisende og til tider uforkammede, når de hører om klagen. Samtidig forekommer det, at indklagede indgiver en modsatrettet klage over klager. Det nævnes også, at klagesagerne ofte udspringer af dårligt naboskab, og at ærgrelsen er bygget op i årevis.

Skorstensfejerens rolle

I Øst-workshoppen var der knap så megen fokus på ”best practice” inden for sagshåndtering som på Vest-workshoppen. Dog blev skorstensfejerne af flere deltagere nævnt som en vigtig part i den gode sagsbehandling. I nogle kommuner er udsendelse af skorstensfejer til indklagede den første respons efter en indløbet klage. Fordelen ved dette er, at skorstensfejeren kommer ud som en fagmand, som borgerne gerne vil lytte til. Skorstensfejeren beskrives på den måde som ”gode til at håndtere konflikter”. Dermed får sagen ikke samme officielle præg, som hvis en kommunal sagsbehandler kommer til tilsyn. Andre deltagere er skeptiske over for skorstensfejernes objektivitet over for de kunder, som betaler hans eller hendes løn.

3. Survey-output

Samtlige besvarelser af spørgeskemaundersøgelsen kan findes under bilag 6.2. Tabelrapporteringen i bilaget indeholder både spørgsmålsbesvarelser og eventuelle uddybninger i kommentarfeltet fra samtlige respondenter samt en oversigtstabel for hvert spørgsmåls besvarelser.

3.1 Største problemer med regulering

I spørgeskemaets første spørgsmål havde respondenterne mulighed for at nævne op til tre af de største problemer med regulering af brændeovne i deres kommune. Den fulde liste med problemstillinger kan findes i bilag 6.2.1. For overskuelighedens skyld er de 28 besvarelser med i alt 78 problemer kategoriseret og sorteret efter antal i nedenstående tabel. Tabellen indeholder de 13 problemer, som er nævnt to eller flere gange i besvarelserne. I de konkrete besvarelser varierer sprogbruget og nuanceringen af problemerne, men kategoriseringen er udformet med fokus på den fortolkede hovedpointe i besvarelserne.

Kategorisering af problemer	
Problemer	Antal
Vurdering af væsentlig gene/forurening er svært målbar	18
Klager med afsæt i nabostridigheder	6
Dårlig fyringsteknik og/eller lufttilførsel	6
Vanskeligheder med bevisbyrde/dokumentation/grundlag for afgørelser	6
For langsom udfasning af gamle brændeovne eller kedler	3
Ressourceforbrug (hovedsageligt tid)	3
Hvirvelzoner/topografiske forhold og skorstenshøjde	3
Manglende retningslinjer for om personlige og indretningsmæssige forhold hos klager skal have betydning for vurdering (eksempelvis Genvex og astma)	3
Tungt system med håndhævelse over for borgerne	2
Påbud (eksempelvis om skorstensforhøjelse) er ikke garanti for løsning	2
Forskellige opfattelser af væsentlig røggene hos klager og indklagede	2
Manglende vilje fra borgernes side til efterlevelse	2
Anvendelse af forkert brændsel	2

TABEL 2
SPØRGSMÅL 1 – KATEGORISERING AF PROBLEMER

Det suverænt mest gennemgående problem i besvarelsene er vurdering af væsentlig gene/forurening, som flere end halvdelen (64 %) af respondenterne nævner. En af disse besvarelser lyder eksempelvis således:

Reguleringen er meget baseret på konkrete, individuelle skøn. Det er vanskeligt at vurdere, hvornår anvendelse af brændeovne giver anledning til en "væsentlig gene", da dette er et meget subjektivt begreb. (bilag 6.2.1, besvarelse 3).

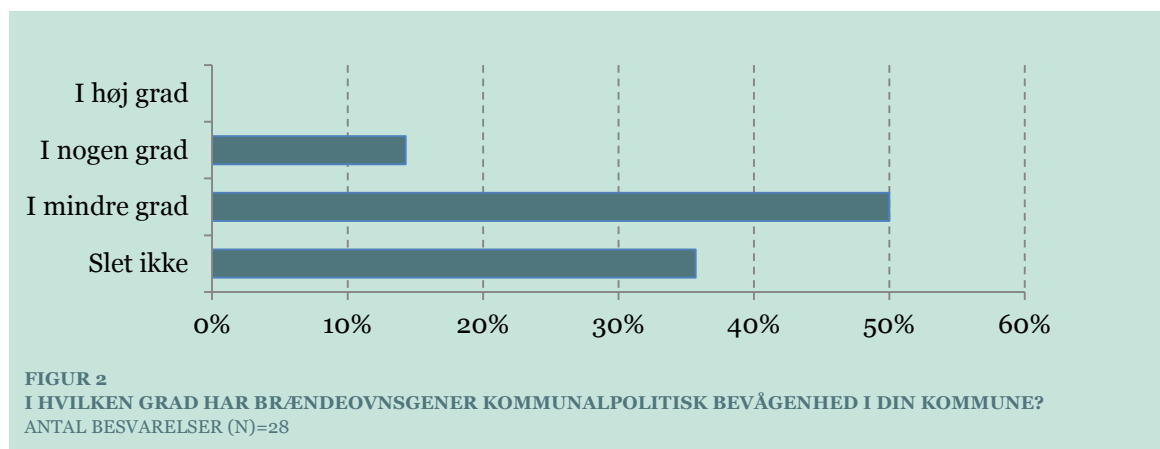
Et nært beslægtet problem, som ligeledes optager flere af respondenterne, er vanskeligheder med bevisbyrde, dokumentation eller grundlag for de vurderinger og afgørelser, som miljømedarbejderne skal foretage. En af de seks respondenter, der nævner dette, beskriver problemet således:

Opfølgninger og bevisbyrde ift. håndhævelser: Hvordan skal vi bevise det, hvis der ikke leves op til reglerne eller eventuelt stillede påbud? (bilag 6.2.1, besvarelse 4)

To andre problemer, der ligeledes nævnes seks gange i besvarelsene, er borgerrelaterede. Det ene problem – nabostridigheder – beskrives som en bagvedliggende årsag i mange klagesager. Det andet problem angår brændeovnssejere, som enten ikke optænder korrekt eller ikke sikrer sig den korrekte lufttilførsel i forbrændingen.

3.2 Kommunalpolitisk bevågenhed

Brændeovnsgeener har relativt lidt kommunalpolitisk bevågenhed, hvis man skal tro de kommunale miljømedarbejdere. Ingen af respondenterne vurderer, at der er kommunalpolitisk bevågenhed om emnet i deres kommune, mens hele 86 procent vurderer, at den i mindre grad eller slet ikke er tilstede.

Ifølge nogle af respondenternes uddybelser får emnet kun politisk bevågenhed i meget specifikke tilfælde:

Kun hvis en lokalpolitiker kender klager, eller selv er involveret i en specifik sag fra den ene eller den anden side, kan det få bevågenhed, men ellers ikke. (bilag 6.2.2, besvarelse 23).

En af grundene til den manglede politiske bevågenhed er, ifølge nogle af besvarelsene, at emnet ikke er en politisk "vindesak". En af respondenterne beskriver det på denne måde:

[...] Der er ikke mange stemmer i 'brændeovnskrigen' – du risikerer som politiker at få modstandere i den lejr, som du ikke støtter. (bilag 6.2.2, besvarelse 2).

3.3 Rangering af klagetyper

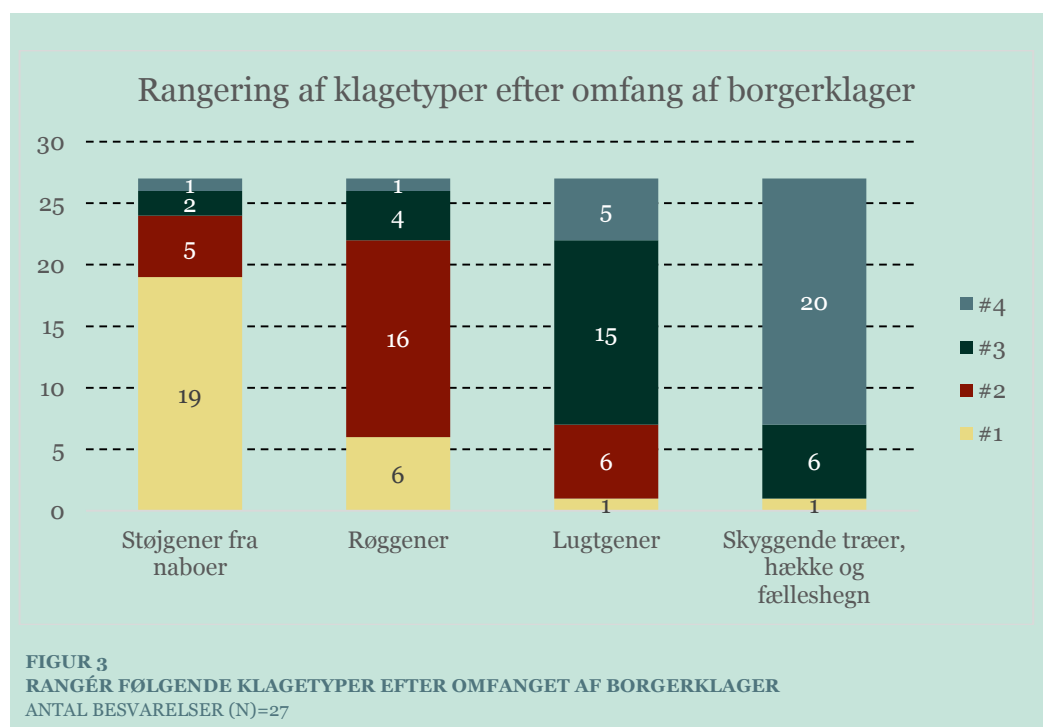
Et af de overordnede spørgsmål for denne rapport angår røgklagers placering på de lokale klagebarometre. For at belyse dette må en sammenligning med lignende klagetyper i kommunerne nødvendigvis udføres. Der er visse udfordringer i udvælgelsen og kategoriseringen af disse lignende klagetyper. For det første skal der tages hensyn til, at respondenterne – kommunale miljømedarbejdere – har indsigt i de sammenlignede klagetyper. For det andet kan der på tværs af kommunerne være variation i inddeling af klagetyper, samt hvilke afdelinger der tager sig af disse. Denne undersøgelse har taget udgangspunkt i følgende klagetyper:

- Skyggende træer, hække og fælleshegn
- Støjgener fra naboer
- Røggener
- Lugtgener

Valget af ovenstående klagetyper er blandt andet sket med inspiration fra Quistgaard Advokatfirmas liste over mest almindelige årsager til nabostridigheder.⁵ Set i retrospektiv burde førstnævnte type af geneklager ikke have været inddraget i undersøgelsen, da de adspurgte miljømedarbejdere ikke har tilstrækkelig kendskab til den. Dette gør flere af respondenterne da også opmærksom på i deres uddybende besvarelse:

Klager over skyggende træer mv. ligger ikke i miljøområdet, så dette har jeg ikke kendskab til. (bilag 6.2.3, besvarelse 4)

Som nævnt i metodeafsnittet vil denne rapport derfor hovedsagelig tage udgangspunkt i rangeringen mellem de øvrige tre typer af borgerklager. Herunder ses respondenternes rangering af klagerne, hvor #1 er den type klager, miljømedarbejderne modtager flest af, og #4 er den, medarbejderne modtager færrest af. Det betyder eksempelvis at støjgener er vurderet til at være rangeret #1 af 19 respondenter, #2 af fem respondenter, #3 af to respondenter og #4 af én respondent:

⁵ Artikel i Fyns Amts Avis 13.04.14: <http://www.mittfyn.dk/article/243420>

Der kan iagttages et tydeligt mønster i respondenternes rangering af de inddragede klagetyper. Hele 19 ud af de 27 besvarelser (66,7 %) på dette spørgsmål har rangeret ”Støjgener fra naboer” som den klagetype med flest borgerklager i kommunen. Imidlertid indikerer respondenternes uddybende svar, at flere af besvarelsene medtager blandt andet musikstøj fra offentlige pladser.

Godt halvdelen af besvarelsene (59 %) har rangeret røggener som den type borgerklage med næst størst omfang af klager. Det nævnes i de uddybende svar, at klager over røggener naturligt nok er mest fremtrædende i vinterhalvåret. På samme måde nævner en respondent, at dette års milde vinter har betydet færre klager over røggener end tidligere, hvilket skal tages med i betragtning.

På en samlet tredjeplads i rangeringen af klagetyper er lugtgener. 15 af 27 respondenter (56 %) vurderer denne klagetype til at være nummer tre ud af de fire udvalgte. Det skal tages med i betragtningen, at lugtklager kan fordele sig over flere afdelinger. En respondent forklarer i den sammenhæng, at lugtgener fra landbrug behandles i en anden afdeling, hvorfor disse ikke er medtaget i den pågældende respondents besvarelse.

På en klar fjerdeplads med 20 ud af 27 besvarelser (74 %) ligger ”Skyggende træer, hække og fælleshegn”. Dette resultat skal som tidligere nævnt tages med et stærkt forbehold, da denne klagetype i mange tilfælde ligger uden for miljømedarbejdernes fagområde og indsigt. Derfor kan nedenstående rangordning kun benyttes som en indikation på rangeringen af klagetyper mellem de tre førstnævnte.

Ligeledes er der risiko for, at respondenterne har en vis bias i besvarelsen af lige præcis dette spørgsmål. Fordi respondenterne er inddraget i workshopen og dermed spørgeskemaundersøgelsen på baggrund af deres erfaring med brændeovnsager, kan det ikke udelukkes, at de vurderer denne klagetype højere, end hvad miljømedarbejdere med andre ekspertiseområder ville have gjort.

Rangering af klagetyper efter omfang

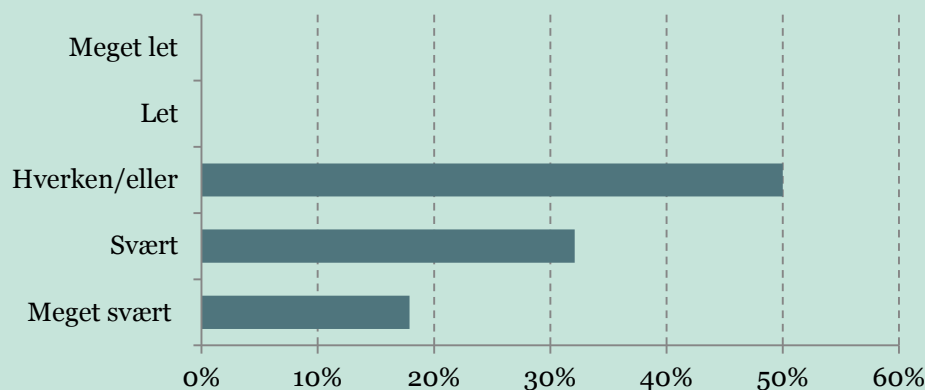
1. Støjgener fra naboer (66,7 %)
2. Røggener (59 %)
3. Lugtgener (56 %)
4. Skyggende træer, hække og fælleshegn (74 %)

TABEL 3: RANGERING AF KLAGETYPEN

(PROCENTANDEL AF BESVARELSERNE MED DENNE RANGERING AF HVER KLAGETYPE)

3.4 Sværhedsgrad af borgerklagehåndtering vedrørende brændeovnsager

En indgangsvinkel til at belyse miljømedarbejdernes erfaringer med håndtering af klagesager er at få en vurdering af, hvor let eller svær denne klagehåndtering er fra sagsbehandlerens perspektiv. Besvarelsen af dette spørgsmål bygger naturligvis på en subjektiv vurdering fra respondenterne, hvilket er vilkåret for en undersøgelse af denne type.

FIGUR 4
HVOR SVÆRT ELLER LET VIL DU VURDERE, DET ER AT HÅNDTERE BORGERKLAGER OVER GENER FRA BRÆNDEOVNSRØG I DIN KOMMUNE?
 ANTAL BESVARELSER (N)=28

De konkrete besvarelser af spørgsmålet viser, at ingen af de adspurgte vurderer klagehåndteringen som værende ”let” eller ”meget let”. I stedet vurderer 9 respondenter (32 %) klagehåndteringen til at være ”svært”, mens 5 (18 %) vælger prædikatet ”meget svært”. Lige præcis halvdelen af de 28 respondenter finder det altså mere eller mindre svært at håndtere borgerklager over gener fra brændeovnsrøg. Respondenternes uddybende svar afslører, ikke overraskende, at flere af de nævnte problemer fra besvarelserne af spørgsmål 1, er årsagen til den vanskelige sagsbehandling. Heriblandt nævnes vurdering af genen og ressourceforbruget i forbindelse med dette:

(O)fte meget tidskrævende, da genen ikke er der konstant. Kræver en del tilsyn og nogle gange uden for normal arbejdstid. – Vurdering af genen er vanskelig (...)
 (bilag 6.2.4, besvarelse 14)

Den resterende halvdel af respondenterne vurderer, at sagsbehandlingen hverken er svær eller let. Her synes de adspurgte at basere deres besvarelse på den store forskel, der kan være mellem de enkelte klagesager. En stor del af ”hverken/eller”-besvarelserne ledsages af uddybende kommentarer, der er beslægtet med denne:

Det er meget svært at kategorisere. Mange sager løses nemt med en nabokontakt, skriftlig henvendelse eller et tilsyn. Andre sager går i hårdknude og bliver mere komplicerede. (bilag 6.2.4, besvarelse 20)

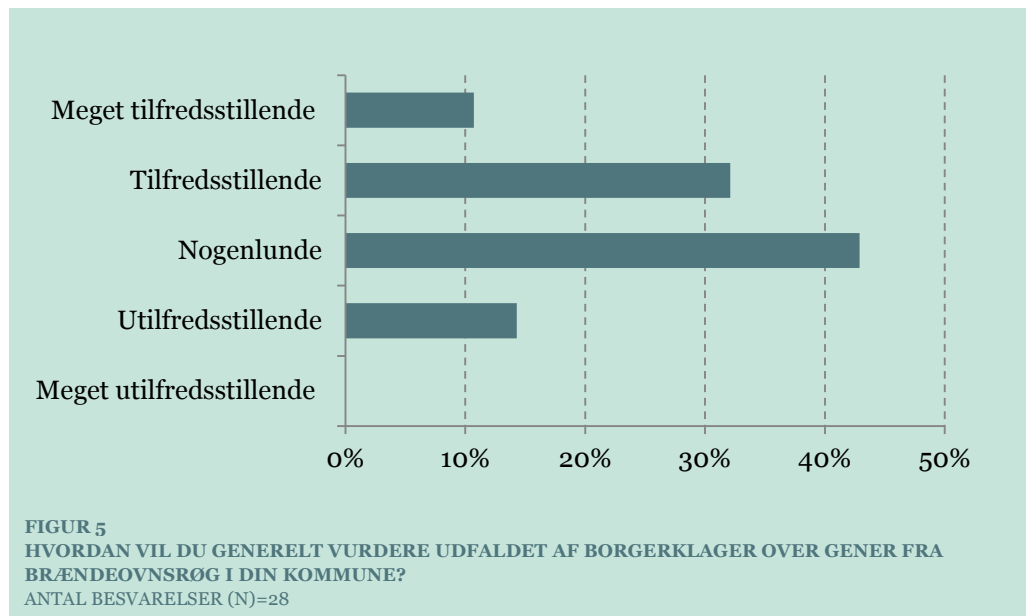
3.5 Tilfredshed med udfaldet af borgerklager

Ligesom det foregående spørgsmål i undersøgelsen omhandler dette spørgsmål miljømedarbejdernes erfaring med håndtering af borgerklager. Fokus i dette spørgsmål ligger på, hvorvidt miljømedarbejderne er tilfredse med udfaldet af borgerklagerne, særligt set ud fra en procesvinkel, det vil sige om sagsbehandling har været langvarige eller kortvarig.

Med i vurderingen af resultaterne af denne besvarelse skal der tages forbehold for det faktum, at miljømedarbejderne i et eller andet omfang skal vurdere resultatet af deres eget arbejde. Dette kan potentielt give et positivt bias over for svarmulighederne ”tilfredsstillende” og ”meget tilfredsstillende”. Respondenternes anonymitet i besvarelsen bør dog minimere omfanget af denne fejlkilde.

Overordnet set er meget få af respondenterne utilfredse med udfaldet af klagesager om brændeovnsrøg. Ingen vil bruge betegnelsen ”meget utilfredsstillende”, mens kun fire (14 %) betragter udfaldet af sagerne som værende ”utilfredsstillende”.

På baggrund af de uddybende kommentarer skal årsagen til de utilfredsstillende vurderinger findes i lange sagsbehandlingstider, borgere, der ikke vil rette ind samt gentagne klager trods allerede afsluttede sager.

Mere end 40 procent af respondenterne vurderer udfaldet af klagesagerne som ”nogenlunde” – altså hverken tilfredsstillende eller utilfredsstillende. Her virker det igen til at være de få langvarige sager, som trækker ned i den samlede vurdering af sagsbehandlingen:

*Jeg vurderer, at udfaldet af vores afgørelser/løsninger er ”tilfredsstillende”, men på grund af til tider lang sagsbehandling er helhedsindtrykket nok ”nogenlunde”.
(bilag 6.2.5, besvarelse 16).*

Henholdsvis 9 og 3 af respondenterne (samlet 43 %) er tilfredse eller meget tilfredse med udfaldet af klagesagerne. Flere af disse vurderinger bygger på, at sagsbehandlingen foregår gennem dialog og dermed løses før officielle afgørelser – eksempelvis påbud – er nødvendige. Ligeledes nævnes skorstensfejere som en vigtig samarbejdspartner i denne sammenhæng:

Vi har en god kontakt til vores skorstensfejere, og vi tager selv ud på tilsyn og får en god snak med borgerne (bilag 6.2.5, besvarelse 1)

Meget løses via dialog og/eller via skorstensfejer (bilag 6.2.5, besvarelse 7).

I forbindelse med løsning gennem dialog bemærker to respondenter med besvarelsen ”tilfredsstillende”, at kommunernes dialog med borgerne ikke skal misforstås som formelle aftaler. Dialogen har i den henseende mere karakter af vejledning:

Der træffes IKKE under nogen omstændigheder aftaler mellem kommune og borgere. Det er baseret på en fejlagtig opfattelse af myndighedsrollen. Myndigheder kan ikke indgå aftaler. Der træffes en afgørelse om enten væsentlig eller ikke væsentlig røggene med påbud om eventuelle tiltag. Borgerne har, jf. forvaltningsloven, krav om en afgørelse (bilag 6.2.5, besvarelse 5).

3.6 Planer om yderligere restriktioner på brændeovnsområdet

Når det gælder den fremtidige udvikling for reguleringen af brændeovne, er det interessant at undersøge, hvorvidt kommunerne planlægger øgede restriktioner på området. Naturligvis kan miljømedarbejderne ikke tages til indtægt for den overordnede kommunale linje i forhold til dette spørgsmål. Dog må det forventes, at miljømedarbejderne i et vist omfang har fingeren på den kommunale puls, når det angår et af deres specifikke ekspertiseområder i den pågældende kommune.

Umiddelbart tyder miljømedarbejdernes besvarelser ikke på, at der fremover bliver yderligere restriktioner på brændeovne i de danske kommuner. Kun to af de 28 adspurgte kan entydigt svare ja til spørgsmålet. I den ene af disse kommuner overvejes muligheden for en forskrift, mens man i den anden ikke mener, at den nye bekendtgørelse indebærer tilstrækkelig hjemmel til forebyggelse af røggenere:

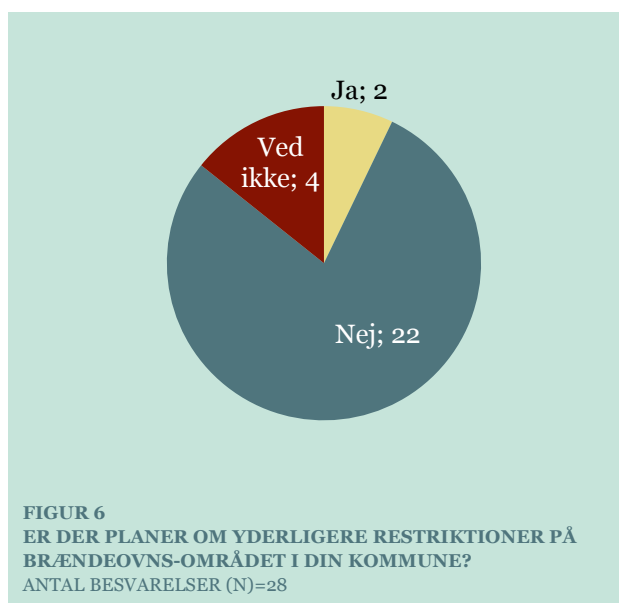
Vi har afventet den nye bekendtgørelse for at se, om vi skulle supplere med en forskrift (...) Dermed mener vi ikke den nye bekendtgørelse er med til at forebygge røggenere i tilstrækkeligt omfang. (bilag 6.2.6, besvarelse 2)

Blandt de 22 miljømedarbejdere, som svarer nej til yderligere restriktioner i deres kommune, afslører de uddybende kommentarer en vis nuancering af denne besvarelse. Flere nævner således, at en forskrift eller forbud i specifikke områder i kommunen "overvejes":

Nej, ikke p.t. Vi overvejer dog forbud mod etablering af brændeovne i nybyggerområder, da alle nybyggerier har mekanisk ventilation (...) Vi vil ikke afskæres muligheden herfor. (bilag 6.2.6, besvarelse 17)

Dermed skal det konkrete resultat af besvarelserne på dette spørgsmål, som det fremgår af figur 8, nuanceres af, at flere kommuner stadig er åbne for yderligere restriktioner. Der tegner sig dog stadig et billede af, at der er langt fra "overvejelsen" til en egentlig implementering i kommunerne:

Der er ingen planer. Der er dog et byområde, hvor vi har overvejet muligheden for at lave en forskrift, men det virker meget tidskrævende ift. håndteringen af de forholdsvis få røgsager, der er. (bilag 6.2.6, besvarelse 13)

4. Kommunernes erfaringer

På baggrund af outputtet fra de to workshops og spørgeskemaundersøgelsen, henholdsvis i afsnit 2 og 3, vil de opstillede spørgsmål fra rapportens indledning blive besvaret i det følgende:

4.1 Hvad er de væsentligste problemer med regulering af brændeovne?

Væsentlig gene

De kommunale miljømedarbejdere peger helt entydigt på, at vurdering af væsentlig gene og/eller forurening er det allerstørste problem i forbindelse med reguleringen af brændeovne. Både på de to workshops og specielt i spørgeskemaundersøgelsen omtales denne vurdering af mange deltagere, der beskriver den som svært målbar, subjektiv og udefinerbar. Flere andre problemstillinger syntes at hænge sammen med dette problem; blandt andet fraværet af konkrete minimumskrav med hældningskriterier til skorstenens placering (byggelovgivningen) eller krav til dimensionering af ovne.

Dokumentationsbyrde

Et andet problem, som går igen blandt deltagernes udsagn, er bevis- eller dokumentationsbyrden i forbindelse med klagesager. Miljømedarbejderne er for det første i tvivl om, hvor megen dokumentation en sagsafgørelse kræver, når den potentielt skal kunne holde i retten. Dernæst beskrives det som vanskeligt og meget ressourcekrævende at indhente tilstrækkelig dokumentation i klagesagerne.

Adfærd blandt brændeovnsejere

Miljømedarbejderne giver udtryk for, at adfærden hos brændeovnsejere ligeledes er et væsentligt problem. Specielt fyringsteknikken lader meget tilbage at ønske rundt om i de danske stuer, hvor optændingen af brændeovne kunne optimeres meget. Årsagerne til den dårlige fyring er primært manglende frisklufttilførsel i optændingsfasen og sekundært brug af dårlig brændsel. Dette beskrives som dårlige vaner hos brændeovnsejerne, som miljømedarbejderne finder "svære at ændre gennem påbud og oplysning alene" (bilag 6.2.1, besvarelse 2).

Nabostridigheder

En anden borgerrelateret problematik er konflikter og stridigheder mellem naboer, som var fremtrædende i miljømedarbejdernes erfaringsdeling. Nabostrid vurderes til at være en underliggende, og i flere tilfælde afgørende, årsag til klager over brændeovnsgener. Problemet omtales yderligere i afsnit 4.4.

4.2 Hvordan er den politiske holdning til regulering af brændeovnsgener i kommunerne? Er det en gene, der tages alvorligt, eller hører den til i småtingsafdelingen?

Blandt de kommuner, som de deltagende miljømedarbejdere repræsenterer, er der overordnet meget lidt kommunalpolitisk fokus på regulering af brændeovne. Emnet beskrives blandt anden som tabu eller "en varm kartoffel", hvorfor politikerne ikke har interesse i hverken at øge eller mindske indsatsen på området. Enkeltsager, hvor politikerne eller pressen kontaktes af parterne, kan skabe politisk bevågenhed, men dette hører til blandt sjældenhederne.

Den manglende kommunalpolitiske interesse betyder dog ikke, at genen ikke tages alvorligt i kommunerne. Nogle miljømedarbejdere peger på den gode og kompetente sagsbehandling som en

årsag til, at politisk indgriben i de fleste tilfælde ikke er nødvendig. Samtidig er der i nogle få af de deltagende kommuner planer om udarbejdelse af forskrifter og indførelse af fyringsrestriktioner i specifikke områder.⁶

4.3 Hvor på de lokale "klagebarometre" befinder brændeovnsrøg sig?

Omfanget af klagesager over brændeovnsrøg ligger, alt efter kommunestørrelse, mellem 3 og 30 årlige klager i de deltagende kommuner, svarende til cirka 1 klage per 10.000 indbyggere. Blandt sagerne er det de få genstridige sager, som tager hovedparten af miljøafdelingernes ressourcer, mens hovedparten af sagerne løses forholdsvis hurtigt.

Sammenlignet med omfanget af de øvrige klage typer i miljøregi er røggeneklager rangeret lavere end støjgener fra naboer og højere end lugtgener. Denne rangordning skal som tidligere nævnt tages med visse forbehold

4.4 Hvilken erfaring er der med håndtering af klagesagerne? Hvordan forholder borgerne sig i de konkrete sager?

Overordnet er håndtering af klagesager over brændeovnsrøg en stor udfordring for de kommunale miljømedarbejdere. Halvdelen af de deltagende betegner opgaven som svær eller meget svær, mens ingen ser håndteringen som et let arbejde. I flere tilfælde er det den krævede tidsmængde til få enkelte sager, som ligger til grund for den samlede konklusion om besværlig håndteringen af klager.

Af den grund forsøger mange af miljømedarbejderne at sagsbehandle med fokus på dialog og salomoniske løsninger, så sagerne afsluttes, før de udvikler sig yderligere. Dette kan være medvirkende til, at miljømedarbejderne er relativt tilfredse med den overordnede sagsbehandling af brændeovnsklager.

Borgerne er, ifølge miljømedarbejderne, blevet mindre tolerante over for brændeovnsrøg, hvilket resulterer i hyppigere og hurtigere klager. Nogle klager er berettigede, mens andre kan forekomme kværlende eller udspringer af en forudgående nabostrid. Sidstnævnte kan resultere i uforstående, ulykkelige eller uforkammede parter i sagerne. Det forekommer ligeledes at borgere kan være uforstående over, at deres klage ikke ender i forbud eller påbud. Skorstensfejerne kan have en vigtig rolle i at forhindre stridigheder og løse konflikter, fordi borgerne gerne vil lytte til en fagmand.

4.5 Kan der findes opbakning til afprøvning af fyringsrestriktioner i geografisk afgrænsede områder?

Som udgangspunkt er der, jævnfør den relativt lave politiske interesse, ikke specielt stor opbakning til yderligere restriktioner i kommunerne. Langt hovedparten af deltagerne i spørgeskemaundersøgelsen mener ikke, at der i deres kommune er planer om specifikke restriktioner på brændeovnsbrug. I enkelte kommuner er der vedtaget eller planer om at vedtage forbud mod brændeovne i nybyggerområder. Dog vurderes det, at arbejdet med udformningen af disse restriktioner vil være mere tidskrævende end den i øjeblikket eksisterende håndtering af et mindre antal sager.

⁶ På baggrund af dialogen med de involverede kommuner i de to workshops, vurderes det, at ca. 10 kommuner i dag har en brændeovnsforskrift.

5. Løsningsforslag fra kommunale miljømedarbejdere

I den anden gruppeøvelse på de to workshops fik de kommunale miljømedarbejdere til opgave at opstille løsningsforslag til den fremadrettede indsats over for brændeovnsgener. Alle de enkelte forslag kan findes i deres oprindelige formulering i bilag 6.4 og 6.6. Nedenstående liste er en opsummering og kategorisering af miljømedarbejdernes løsningsforslag:

Definition af væsentlig forurening

- En mere tydelig definition af ”væsentlig gene”, så dette kan vurderes mere objektivt.
- Konkrete minimumskriterier for ”væsentlig gene”.
- Definition af væsentlig forurening – eventuelt en interaktiv model, som man kan fylde data på (aftræk, topografi, ovn) til OML-beregning.⁷

Parametre til indikation og vurdering af væsentlig forurening:

- Spænd mellem optimal fyringskurve og mulig fyringskurve i eksisterende anlæg – hvis spændet er for stort skal der være påbud om nyt anlæg.
- Kombination af minimumskrav (fx aftræk, kulilte, trykdifference, frisklufttilførsel) og funktionskrav (nabogrund, højdeforskelle).
- Indførelse af minimumshøjde på skorstene.
- Fokus på hensyn til vejrforhold i forskrifter.
- Fokus på synlig røg i forbindelse med vurdering af forurening.
- Fokus på soddannelse som synlig indikator på forurening.

Instrumenter og værktøj til sagshåndtering for miljømedarbejdere:

- Brug af professionelt måleudstyr – eventuelt et ”målekit”: Partikelmålere, partikelmåle-logger til skorstene med signal til mobiltelefon, målere af trykforhold, professionel fugtighedsmåler (til brændsel), måling af askens renhed.
- Konfliktmægling/-håndtering bør bruges som vigtigt instrument.
- Benytte muligheden for at tage klager med ud foran indklagedes hus/skorsten i de rette vejrforhold. Dette giver et håndgribeligt udgangspunkt for sagen.

Tiltag i relation til brændselskvalitet:

- Forbud mod fyring med træbriketter og koks.
- Skarp definition af tilladt brændsel i form af positivliste – eksempelvis skovet råtræ og brændselsstørrelse (maksimumdiameter).
- Alle brændeovnsejere bør kræves eller anbefales at anskaffe en fugtmåler til brændslet – eksempelvis gennem forskrift.

⁷ Operationelle Meteorologiske Luftkvalitetsmodeller: En atmosfærisk spredningsmodel der kan anvendes til at beregne udbredelsen af luftforurening (http://www2.dmu.dk/1_Viden/2_miljoe-tilstand/3_luft/4_spredningsmodeller/5_OML/OML_besk.pdf)

Salg og kvalitetssikring af nye som ældre anlæg:

- Udfasning af gamle anlæg gennem en årrække.
- Indførelse af skrotningsregler for gamle ovne – eventuelt med en skrotningspræmie.
- Overvågning af køb og salg af gamle ovne – eksempelvis på DBA.dk.
- Indførelse af autorisation til at sælge brændeovne, herunder retningslinjer for størrelse på anlæg.
- Krav til sammenhæng mellem rumstørrelse og størrelsen af brændeovn – eksempelvis via tvungen rådgivning fra sælgere og tvungen visning af disse oplysninger på salgssted.
- Brændeovnsørekort: Forhåndsgodkendelse til at købe eller tænde op i brændeovn.
- Indfasning af automatikstyrede ovne: Anlæg med automatiseret optænding og lufttilførsel.
- Tvunget spjældåbning på anlæg, så lufttilførslen aldrig kan lukkes helt. Dette bør gælde alle nyetablerede anlæg og kan høre under påbud for ældre anlæg.
- Eksisterende anlæg gives en periode til forhøjning af skorsten.
- Eksisterende anlæg bør reguleres med udgangspunkt i de samme regler, som gælder for nye anlæg (i bekendtgørelsen).
- Inddragelse af kommunernes afdelinger for Plan og Byg i etableringsfasen for nye anlæg og skorstene.

Skorstensfejerens rolle og beføjelser:

- Tildeling af større ansvar til skorstensfejere i den indledende fase af sagsbehandlingen.
- Tilsyn med gamle/ulovlige brændeovne, der gives væk, skal indskræpes over for skorstensfejerne. I den forbindelse gives skorstensfejerne myndighedsrolle via lovgivning, og de skal underrette myndighederne.
- En tjekliste til skorstensfejere: Hvad skal skorstensfejeren levere til henholdsvis kunden og kommunen efter besøg, og hvad skal forbedres til næste besøg?
- Udarbejdelse af en ”pixi-bog” til skorstensfejerne om deres beføjelser.
- Skorstensfejerne kan bruges som mediatorer.

Yderligere restriktioner og forbud:

- Fyringsrestriktioner efter områder eller boligklasser (tæt/lav bebyggelse, højhuse, rækkehuse) – eventuelt et fuldt forbud eller restriktioner for hyggefyring i visse klasser.
- Forbud eller regulering gennem lokalplan og varmeplan.
- ”Forbud mod drift” som en mere udbredt handlemulighed, hvis der ikke er tale om primær varmekilde (herefter kan sagen afgøres).

Informationskampagner og oplysning af brændeovnsejere:

- Informationskampagner: Brændeovnsrøg *er* faktisk skadelig.
- Informationskampagne som ledsagelse til brændeovnsbekendtgørelsen.
- Lokale informationskampagner – eventuelt med fokus på et specifikt boligområde hver sæson.
- Fyringskurver for brændeovne skal være tilgængelige for brændeovnsejerne, så de kan forsøge at følge disse.

Begrænsning af klageantal over brændeovnsrøg

- Indførelse af et klagegebyr, som betales tilbage til klager, hvis han/hun får medhold.
- Brugerbetaling på miljømedarbejdernes tidsforbrug, hvis indklagede ikke retter ind efter indskræpelse (gennem brugerbetalingsbekendtgørelsen).
- Indførelse af bagatelgrænse for klager – eksempelvis med et minimumantal af årlige tilfælde af gener, før sagen skal tages op.

Input til vejledningsmateriale rettet mod kommunale miljømedarbejdere:

- Vejledningsmaterialet foreslås afprøvet i praksis i et mindre antal kommuner.
- Vejledning bør deles op til henholdsvis borgere, virksomheder og kommunale miljømedarbejdere.
- Anonymitet: Hvordan forholder man sig til anonyme klager, og kan de overhovedet behandles, når tilsynet også skal føres hos klager?
- Vejledning til vurdering af sundhedsskade – eksempelvis hvis klager er astmatiker.
- Klarhed over, hvordan sagsbehandlere håndterer dokumentation fra klager – eksempelvis video og billeder.
- Tjekliste/tilsynsvejledning til, hvordan et eftersyn gennemføres – herunder nødvendige redskaber.
- Liste over, hvad kommunerne har mulighed for inden for påbud og forskrifter – med klare henvisninger til bekendtgørelse og lovgivning.
- Højde på nabobygning kunne nævnes som et parameter.
- Borgerne har krav på mere ensrettede afgørelser på tværs af kommuner – eventuelt via Erfa-netværk (udveksling af erfaringer blandt fagfæller).
- Der bør være mindre forskel på, hvordan kommunerne griber sager an (anmeldt eller uanmeldt besøg, formelle afgørelser eller uformelle aftaler).
- Hvornår bruger man § 42⁸, og hvornår bruger man § 85?⁹ Hjemlerne bruges meget forskelligt.
- Mere tilstrækkelige og klare svar fra Miljøstyrelsen på tvivlsspørgsmål.

Eksempelsamling inkl. forskrifter, påbud, domsafgørelser og sagsbehandling:

- Eksempelsamling med sager og sagsbehandling: Fokus på praktiske forhold og den givne sagsbehandlers fremgangsmåde og metoder. Hvad gør man rent praktisk i marken, og hvad ligger til grund for vurdering?
- Eksempler på hvornår en sag er tilstrækkelig oplyst.
- Katalog med forskrifter – disse bør være nogenlunde ensartede på tværs af kommunerne.
- En samling eller katalog af eksempler på påbudssager, som holder juridisk.
- En samling af domstolsafgørelser på området, som danner præcedens.
- Skitser med skorstenshøjder og et afgørelseskatalog over afgørelser, der relaterer til skorstenshøjde.

⁸ Miljøbeskyttelseslovens § 42 – se note side 13.

⁹ Miljøbeskyttelseslovens § 85: "Tilsynsmyndigheden kan undlade at behandle forhold, som den anser for at være af underordnet betydning for miljøbeskyttelsen."

6. Bilag

6.1 Spørgeskemadesign

Spørgsmål	Svarmuligheder	Forklarende tekst	Kommentar
Hvad er de tre væsentligste problemer med regulering af brændeovne i din kommune?	Åbent svarfelt	I dette spørgsmål beder vi dig nævne op til tre problemer. Afslut hvert problem, du nævner i kommentarfeltet, med "enter".	
I hvilken grad har brændeovnsgener kommunalpolitisk bevågenhed i din kommune?	I høj grad I nogen grad I mindre grad Slet ikke		Mulighed for uddybning via kommentarfelt
Rangér følgende klagetyper efter omfanget af borgerklager i din kommune:	Skyggende træer, hække og fælleshegn Støjgener fra nabo Røggener Lugtgener		Mulighed for uddybning via kommentarfelt
Hvor svært eller let vil du vurdere, det er at håndtere borgerklager over gener fra brændeovnsrøg i din kommune?	Meget let Let Hverken/eller Svært Meget svært		Mulighed for uddybning via kommentarfelt

Hvordan vil du generelt vurdere udfaldet af borgerklager over gener fra brændeovnsrøg i din kommune?	Meget tilfredsstillende Tilfredsstillende Nogenlunde Utilfredsstillende Meget utilfredsstillende	Dette spørgsmål lægger op til en subjektiv vurdering. Utilfredsstillende udfald kan fx forstås som langvarige sagsbehandlinger eller retssager, mens tilfredsstillende udfald fx kan forstås som korte sagsbehandlinger eller løsning via dialog. Der ønskes dog en vurdering på baggrund af <u>dine egne</u> kriterier, som du eventuelt kan uddybe i kommentarfeltet.	Mulighed for uddybning via kommentarfelt
---	--	---	--

Er der i jeres kommune planer om yderligere restriktioner på brændeovnsområdet - ud over hvad der er muligt i dag?	Ja Nej Ved ikke	Mulighed for uddybning via kommentarfelt
---	-----------------------	--

Hvis du har yderligere kommentarer til emnet, workshoppen eller denne undersøgelse, er du meget velkommen til at skrive dem i feltet neden for, inden du afslutter:

Åbent svarfelt

TABEL 1
SPØRGESKEMADESIGN

6.2 Surveybesvarelser

6.2.1 Spørgsmål 1: Hvad er de tre væsentligste problemer med regulering af brændeovne i din kommune?

Respondent-nr.:	Besvarelse:
1	• Det er nok manglende effekt af politianmeldelse. Politiet har ikke ressourcer til at prioritere miljøbeskyttelse: Forslag: Miljøpolitiafdeling Forslag: Mulighed for administrative bøder Forslag: Benyttelse af brugerbetaling • Der går lang tid med at behandle røgklagesager, fra anmeldelse til vi er i stand til at træffe en afgørelse • At mange klage har afsæt i nabostridigheder, således vi bruges som et "våben" mod naboer
2	• Sikre at brændeovnsbrugerne varigt benytter korrekt fyringsteknik og tilfører tilstrækkeligt luft - det er med de nuværende lavteknologiske brændeovne alt for personafhængigt, og vaner er svære at ændre gennem påbud og oplysning alene • Klarere definition af et varmekilde-hierarki, som man har det for fx affaldsområdet. Definition af, hvornår fx mere optimale teknologiske løsninger 'fortrænger' retten til brug af brændeovne. Fx at fjernvarmefyrede områder udelukkende må benytte nyeste svanemærkede brændeovne med automatisk styring af lufttilførsel, og at man i klagesagerne skal substituere og udfase de gamle ovne til nye 'BAT'¹⁰-ovne • Der mangler retningslinjer for, om personlige og indretningsmæssige forhold hos klager har indflydelse i afgørelsen af, om en gene er væsentlig - fx Genvex og astma hos klager - skal det vægte, når påklagede reguleres? Denne retningslinje vil også kunne skabe forståelse hos parterne, hvis den var offentlig tilgængelig.
3	• Reguleringen er meget baseret på konkrete, individuelle skøn. Det er vanskeligt at vurdere, hvornår anvendelse af brændeovne giver anledning til en "væsentlig gene", da dette er et meget subjektivt begreb. • Svært at få borgere til at forstå, at en lovlig brændeovn, der anvendes helt korrekt, alligevel kan give anledning til gener. • Klager har det med at dukke op igen og igen, hver gang en ny sæson starter. Der er derfor tale om en meget tidskrævende opgave.
4	• Vurderingen af, hvornår der er tale om væsentlige gener, og hvornår generne er bagatelagtige. • Hvem har mest ret - ham med den lovlige brændeovn eller dem med Genvex-system (eventuel lovpligtig)? • Opfølgninger og bevisbyrde ift. håndhævelser: Hvordan skal vi bevise det, hvis der ikke leves op til reglerne eller eventuelt stillede påbud?
5	• Bevisbyrde • Tungt system med håndhævelser over for borgere (=virksomheder) • Manglende vilje fra borgerens side til efterlevelse.
6	• Problemer med at løfte bevisbyrde. • Problemer med fastsættelse af skønsmæssig væsentlig forurening. • Problem med efterfølgende at føre tilsyn med overholdelse af påbud.

¹⁰ Best Available Technology

7	• Gamle brændeovne og kedler. • Brændekvaliteten og rigtig fyring. • At få styr på, om der er væsentlig forurening.
8	• Vurdering af væsentlighedskriteriet kan være vanskeligt. • Anvendelse af forkert fyringsteknik. • Anvendelse af affald og ikke rent træ.
9	• Er der tale om væsentligt forurening? • Hvirvelzoner/Skorstenshøjder. • Hvis der er Genvex i ejendommen, hvad gør vi så - Er det brændeovne eller Genvex der kommer først?
10	• At kunne tilvejebringe et konkret og retvisende grundlag til at træffe en afgørelse - altså hvornår er der tale om en væsentlig/uvæsentlig gene. • Gamle brændeovne/fyringsanlæg er kilde til hovedparten af klagesagerne. Dem vil vi gerne have hjemmel til at påbyde udskiftet. • En anden væsentlig problemstilling - hovedparten af klagerne skyldes, at der bliver fyret forkert. Borgerne vil "spare" på brændslet og fyrer med for lav lufttilførsel. Det er meget svært at håndhæve og føre tilsyn med.
11	• Røggenen er ikke målbar. • Hvis vi påbyder eller snarere overtaler en brændeovnsejer til at forhøje skorstenen med x meter, kan vi ikke garantere, at det er "godt nok", og at han så ikke vil høre mere fra os. • Det går meget langsomt med at udfase gamle ovne.
12	• Lugtgener, hvordan måle du diffus lugtgener i forbindelse med røg fra brændeovn? Er det indendørs i naboens bolig eller udendørs, der hvor vasketøj placeres? • Hvad er væsentligt røggener? Hvem har ansvaret for sundheden i forbindelse med røggener? Perfekt brændeovn og perfekt optænding giver stadig anledning til væsentlige røggener hos naboen. • Er det en objektiv eller subjektiv vurdering?
13	• At skabe tilstrækkelig dokumentation, så der kan træffes en afgørelse om den påklagede gene er væsentlig eller ej - hvad er væsentlig? • Tilsyn/besigtigelse uden for normal arbejdstid. • At vi ikke bliver inddraget i forbindelse med etableringen af brændeovne/fastbrændselsanlæg.
14	• Nabostridigheder • Uoverensstemmelse mellem hvad personer mener er en væsentlig røggen • Svært at håndhæve bekendtgørelsens ord
15	• Det er svært at konstatere, om der er tale om en væsentlig gene. Mange tilsyn på forskellige tidspunkter af døgnet, den rigtige vindretning og atmosfæriske forhold. • En klage over røggener er af og til en del af en nabostrid, som handler om noget helt andet.
16	• Ressourceforbrug. • Vurdering af væsentlighed.
17	• Højt tidsforbrug pr. sag. • Vanskeligheder med etablering af grundlag for regulering. Området er præget af skøn. • Eventuelle klager i visse tilfælde bunder i andre forhold.

18	• Konstatere, om der er tale om en væsentlig forurening. • Dokumentation i forhold til at kunne meddele påbud om foranstaltninger. • Svære at løse problemet i tæt bebyggelse - f.eks. rækkehusområder.
19	• Uklarheder om lovlige brændselstyper for brændeovne og mindre fyringsanlæg. Kunne reguleres ved kun at tillade brugen af råtræ og træbriketter heraf (biomassebekendtgørelsens bilag 1, nr. 1.) i brændeovne. • Manglende krav for sikring af fri fortynding ved etablering af skorstene til fyringsanlæg. Kan sikres ved krav i byggelovgivning eller brændeovnsbekendtgørelsen. • Nabostridigheder sammenblandet med røgklager. Reducere mulighederne for at finde win-win løsninger, men får i stedet sager til at køre uendeligt.
20	• Det kan være at få brændeovnsbrugere til at ændre adfærd mht. deres fyring i brændeovnene.
21	• Er det røggene eller nabostrid? • Vurdere - hvor meget/lidt røg - tage hensyn til vind og vejr - være der, når genen er (aften og nat). Ingen røg, men lugt. • Borger, der ikke har råd til forbedringer.
22	• Identifikation af genen og dermed væsentligheden, så det kan vurderes om der skal ske håndhævelse. • Ressourceforbrug på enkeltsager, idet der som regel kræves adskillige tilsyn for at kunne kvantificere/kvalificere genen og at få fulgt op på eventuel efterfølgende regulering.
23	• Det er svært at vurdere/definere, hvad der er en væsentlig gene. Hvornår bliver røg/lugt hos naboen en væsentlig gene? Der er kun meget få domsafgørelser, som vi kan få viden fra. • Brændeovnsbek. regulerer primært selve installeringen af nye brændeovne, men alle vores sager omhandler ældre anlæg. Derved kommer der en del enkeltsagsbehandling, men fare for stor variation i sagsbehandlingen. • Genen er meget adfærdsbetinget, så selv et perfekt anlæg med en tilstrækkelig skorsten kan give gener.
24	• Det kan være vanskeligt at vurdere, hvornår der er tale om en væsentlig gene. Det kan være svært at konstatere genen. • Ofte er anlægget teknisk i orden, og der brændes med rent og tørt brænde. Problemet er ofte adfærden hos brugeren - der tilføres simpelthen for lidt ilt. Derfor kan genens omfang hurtigt ændre sig afhængigt af brugerens tilførsel af brænde i ovnen og styring af spjæld. • Hvad skal vi kræve, at de skal gøre ved genen? Det kan være uhensigtsmæssigt, at påbyde en konkret løsning f.eks. forlængelse af afkast, hvis vi ikke ved, om det fjerner genen tilstrækkeligt, og vi derfor bag efter eventuelt skal kræve anlægget stoppet.
25	• Vurdering af genen, hvad er for meget? • At konstatere genen, mangler overvågningsmulighed, måske kamera på røgfanen? • Hjemmel til at lukke anlægget til der er fundet en løsning, og løsningsmuligheder

26	• Anvendelse af træbriketter som brændsel under utilstrækkelig lufttilførsel. Briketter kræver megen luft for ikke at ulme og ose. • Nabostridigheder og manglende forståelse for andres oplevelse af røgforurening. • Anvendelse af urent træ, ikke tilstrækkelig tørt træ. Indfyring af for store brændestykker (bør være maksimalt 7 cm i diameter efter kløving). • Fortolkning af reglerne om rent, tørt, træ. • Topografiske forhold som influerer på røgen udbredelse.
27	• Niveauforskelle f.eks. tæt bebygget område i en gryde.
28	• Forskellig opfattelse af væsentlige røggener hos klager og indklagede. • Indsamling af dokumentation ved væsentlige røggener, hvor brændeovnejer ikke vil foretage ændringer. • Ingen krav til skorstene i forhold til omgivelser i bygningsreglement. Det er en nødløsning at indsætte krav i en miljøbekendtgørelse.

TABEL 4
SPØRGSMÅL 1 – BESVARELSER

6.2.1.1 Kategorisering af problemer

Kategorisering af problemer	
Problemer	Antal
Vurdering af væsentlig gene/forurening er svært målbar	18
Klager med afsæt i nabostridigheder	6
Dårlig fyringsteknik og/eller lufttilførsel	6
Vanskeligheder med bevisbyrde/dokumentation/grundlag for afgørelser	6
For langsom udfasning af gamle brændeovne eller kedler	3
Ressourceforbrug (herunder tid)	3
Hvirvelzoner/topografiske forhold og skorstenshøjde	3
Manglende retningslinjer for om personlige og indretningsmæssige forhold hos klager skal have betydning for vurdering (ex Genvex og Astma)	3
Tungt system med håndhævelse over for borgerne	2
Påbud (ex om skorstensforhøjelse) er ikke garanti for løsning	2
Forskellige opfattelser af væsentlig røggene hos klager og indklagede	2
Manglende vilje fra borgernes side til efterlevelse	2
Anvendelse af ukorrekt brændsel	2
Problemer, som nævnes én gang:	
Borgere uden økonomisk råderum til forbedringer. Brug af briketter til brændsel. Manglende borgerforståelse for at lovlige, korrekt anvendte brændeovne kan give gener. Klagere, der dukker op ved hver sæsonstart. Svært at løse problemer i tæt bebyggelse. Manglende inddragelse af kommunale medarbejdere i etablering af anlæg. Manglende effekt af politianmeldelse. Tilsyn uden for normal arbejdstid. Manglende overvågningsmulighed (til konstatering af gene). Manglende varmemhierarki. Manglende krav til skorstene (i bygningsreglementet) i forhold til omgivelser. Vanskeligt at håndhæve bekendtgørelsens ord. Uklarhed om lovlige brændselstyper. Manglende krav til fri fortynding ved etablering af skorstene til fyringsanlæg. Bekendtgørelsen regulerer primært nye ovne, mens alle sager omhandler ældre anlæg. Manglende hjemmel til at lukke et anlæg, mens en sag pågår. Manglende placering af sundhedsansvar i forbindelse med røggener.	

TABEL 5
SPØRGSMÅL 1 – KATEGORISNG AF PROBLEMER

6.2.2 Spørgsmål 2: I hvilken grad har brændeovnsgener kommunalpolitisk bevågenhed i din kommune?

Nr.:	Besvarelse:	Uddybning
1	I mindre grad	
2	I mindre grad	Min erfaring er, at sagerne ved henvendelse til det politiske niveau hurtigt delegeres til sagsbehandlerne. Der er ikke mange vindere på brændeovnsområdet - kun 2 parter, hvoraf mindst den ene altid vil føle sig som taber i sagen. Og borgerne vil som regel nemt kunne identificere sig med en af parterne - enten er du for eller imod. Der er ikke mange stemmer i 'brændeovnskrigen' - du risikerer som politiker at få modstandere i den lejer, som du ikke støtter.
3	I mindre grad	Emnet har ingen politisk bevågenhed ud over ved politianmeldelser.
4	I mindre grad	Vi har ikke håndhævet brændeovnsfyring særligt hårdt i kommunen. En strammere regulering vil sandsynligvis afstedkomme mere medieomtale og/eller henvendelser fra borgere. Dette ville sandsynligvis øge den politiske bevågenhed.
5	Slet ikke	Hvis det er et politisk tema, har jeg ikke kendskab til det. Jeg kunne forestille mig, at emnet er en varm kartoffel, for en politiker at tage fat på. Et tema, der kan koste stemmer!
6	Slet ikke	Det får først politisk bevågenhed, hvis vi får klager. Mange har en øvn for hyggenes skyld, og den vil politikerne ikke ødelægge.
7	I mindre grad	
8	Slet ikke	Der har ikke været anledning til, at det har kommunalpolitisk bevågenhed.
9	I mindre grad	Brændeovnsgenerne har nærmest kun politisk bevågenhed i klagesager, hvor det politiske niveau bliver involveret/kontaktet af klager. Erfaringsmæssigt bliver sagerne dog alligevel udelukkende behandlet administrativt.
10	Slet ikke	
11	I mindre grad	
12	Slet ikke	
13	I mindre grad	Sagerne behandles teknisk i forvaltningen.
14	I mindre grad	Vi har hidtil ikke haft behov for at inddrage det politiske system i forbindelse med forvaltningens løbende håndtering af klagesager over røggener (herunder brug af påbud/forbud efter § 42.). Miljø- og Energiforvaltningen overvejer muligheden for at indføre begrænsninger i den fremtidige brug af brændeovne i eksisterende fjernvarmeområder - er ikke "luftet" endnu over for politikerne.
15	I mindre grad	Vi har udarbejdet forskrift efter ønske fra politikerne. Det bliver ikke prioriteret højt. Kampagne for rygestop blev taget af kommunens hjemmeside efter 2 dage.
16	Slet ikke	
17	I nogen grad	

18	I nogen grad	Der er tradition for opprioritering ved henvendelser direkte til politikerne. Bevågenheden går i hovedsagen i retning af nedbringelse af problemerne. Det er nemt at få godkendt oplysningskampagner mv.
19	Slet ikke	
20	I mindre grad	Røgklager er forvaltningens ansvar og bliver sjældent bragt op på politisk niveau.
21	I mindre grad	Vi har så få klagesager om året, så der burde være vigtigere ting, der burde have deres bevågenhed.
22	Slet ikke	Ud af ca. 5.600 brændeovne i kommune har vi ca. 10 - 15 klager om året, nogle gengangere og seje at løse. Politikerne blandes ikke ind i sagerne, før der er omtale i aviser, eventuelt ved at klager henvender sig direkte til politiker.
23	Slet ikke	Kun hvis en lokalpolitiker kender klager, eller selv er involveret i en specifik sag fra den ene eller anden side, kan det få bevågenhed, men ellers ikke.
24	I nogen grad	På foranledning af politikerne i X Kommune har vi i 2014 fået udført en måling/beregning af partikelforureningen i kommunen. Det har affødt nogle henvendelser fra borgerne omkring gener fra brændeovne og dermed skabt mere politisk bevågenhed end normalt.
25	I nogen grad	På baggrund af ønske fra fagudvalget har vi fået DCE til at undersøge omfanget af partikelforurening i X Kommune.
26	Slet ikke	Tror, man helst ikke ved røre ved problematikken, da det betragtes som menneskeret at have en brændeovn, og problemet nok i virkeligheden er uoverskueligt stort, al la hvis vi først gik i gang med at regulere, kunne vi ikke lave meget andet, mange ovne, og mange folk bruger dem meget for at spare på opvarmning.
27	I mindre grad	
28	I mindre grad	

TABEL 6
SPØRGSMÅL 2 - BESVARELSER

6.2.2.1 Spørgsmål 2: Oversigtstabel

I hvilken grad har brændeovnsgener kommunalpolitisk bevågenhed i din kommune?		
	Respondenter	Procent
I høj grad	0	0,0 %
I nogen grad	4	14,3 %
I mindre grad	14	50,0 %
Slet ikke	10	35,7 %
I alt	28	100 %

TABEL 7
SPØRGSMÅL 2 - OVERSIGTSTABEL

6.2.3 Spørgsmål 3: Rangér følgende klagetyper efter omfanget af borgerklager i din kommune:

Respondent-nummer	Skyggende træer, hække og fælleshegn	Støjgener fra naboer	Røggener	Lugtgener	Uddybning
1	3	1	2	4	
2	4	2	1	3	Vi har praktisk taget ingen støjklager naboer imellem. Der er en del støjklager over musik på restauranter/værtshuse og musikstøj fra underholdning på offentlige pladser. Herudover er der enkelte klager over støj på virksomheder samt støj fra ventilationsanlæg i boligblokke.
3	4	1	2	3	Svært at rangere henholdsvis støj- og røggener. De er meget sæsonafhængige.
4	4	1	2	3	Om sommeren har vi flest støjklager og vinteren flest røgklager - naturligt nok... Klager over skyggende træer mv. ligger ikke i miljøområdet, så dette har jeg ikke kendskab til.
5	4	1	2	3	Støjgener fra naboer er i dette tilfælde hovedsageligt støj fra værtshuse i midtbyen. Der har været en markant stigning i 2014.
6	3	1	2	4	
7	3	2	1	4	1+2 er sideordnede. Der er en vækst i antallet af sager om lavfrekvent støj, som er vanskelige at håndtere.
8	4	2	1	3	
9	4	2	1	3	
10	4	1	2	3	Jeg har ikke kendskab til pkt. 4, så denne type klagesager indgår ikke i min rangering.
11	4	1	2	3	Punkt 4: jeg har ikke oplevet klager over det punkt, men det behandles også i en anden afdeling (hegnssyn mv) Lugtgener kan også være fra landbrug, som også behandles i en anden afdeling, så mit svar kan være misvisende.

Respondent-nummer	Skyggende træer, hække og fælleshegn	Støjgener fra naboer	Røggener	Lugtgener	Uddybning
12	3	1	4	2	
13	3	1	2	4	
14	4	3	1	2	
15	4	1	2	3	Rangerer skyggende træer lavest - har ikke de sager i min afdeling, så jeg har ingen anelse om niveauet.
16	4	1	3	2	Støjgener fra naboer inkluderer her virksomheder og koncertsteder. Lugtgener inkluderer lugt fra virksomhedsproduktion og spisesteder. Røggener inkluderer røg fra både private og virksomheder. Skyggende træer, hække, fælleshegn osv håndteres af hegnssynet og rangeres ikke sammen med miljøsager i kommunes opgørelser. Disse sager fylder sikkert mere ud fra et ressource-synspunkt end alle de andre tilsammen, da de involverer mange personer i hegnssynet.
17	4	1	2	3	
18	1	4	2	3	Det er svært at sige, da hegnssynet ligger i en anden afdeling. Røg- og lugt-klager kan blive brugt til klage over andre ting - så kommer der nogen ud til borgeren.
19	4	1	3	2	Støjgener er rangeret højest ud fra en betragtning om, at naboer opfattes som erhverv/organiserede aktiviteter, da det er dem vi regulerer. Hvis der er tale om private naboer/aktiviteter, så behandler vi dem ikke, men henviser til husordener, vedtægter eller politiet.
20	4	1	2	3	
21	4	1	3	2	Vi har nok grundet den milde vinter kun fået få henvendelser vedr. røg i denne fyringssæson. Jeg kender ikke omfanget af klager over skyggende træer, hække og fælleshegn - vores hegnssyn er i en anden afdeling.

Respondent-nummer	Skyggende træer, hække og fælleshegn	Støjgener fra naboer	Røggener	Lugtgener	Uddybning
22	4	1	2	3	
23	4	3	2	1	
24	4	1	2	3	
25	2	3	4	1	Støjgener> Røggener> Lugtgener. Har ikke kendskab til omfanget af 2. ¹¹
26	2	3	1	4	2, 1, 3 og 4. ¹²
27	3	2	1	4	Jeg har ikke noget indtryk af mængden af klager over hække, hegn og skyggende træer i min kommune. ¹³
28	4	3	2	1	1- Røggener 2- Støjgener 3- Lugtgener 4- skyggende træer mm. håndteres ikke i miljøafdelingen, derfor ingen kendskab til området. ¹⁴

TABEL 8
SPØRGSMÅL 3 - BESVARELSER

6.2.3.1 Spørgsmål 3: Oversigtstabeller

Rangér følgende klagetyper efter omfanget af borgerklager i din kommune:				
	Rangering:			
	#1	#2	#3	#4
Skyggende træer, hække og fælleshegn	1	2	6	19
Støjgener fra naboer	18	4	5	1
Røggener	6	16	4	2
Lugtgener	3	6	13	6
I alt	28	28	28	28

TABEL 9
SPØRGSMÅL 3 – OVERSICHTSTABEL (LUKKEDE BESVARELSER)

¹¹ Uoverensstemmelse mellem besvarelse og uddybning. Dette er tilrettet i den korrigerede oversigtstabel.

¹² Uddybningen skaber tvivl om besvarelsen – derfor er denne besvarelse ikke medtaget i den korrigerede oversigtstabel.

¹³ Respondent har rangeret "Skyggende træer, hække og fælleshegn" som nr. 1, men angiver manglende viden om denne klagetyp.

¹⁴ Uoverensstemmelse mellem rangering og uddybning. Dette er tilrettet i den korrigerede oversigtstabel.

Rangér følgende klagetyper efter omfanget af borgerklager i din kommune:				
	Rangering:			
	#1	#2	#3	#4
Skyggende træer, hække og fælleshegn	1	0	6	20
Støjgener fra naboer	19	5	2	1
Røggener	6	16	4	1
Lugtgener	1	6	15	5
I alt	27	27	27	27

TABEL 10
SPØRGSMÅL 3 – OVERSIGTSTABEL, JUSTERET PÅ BAGGRUND AF UDDYBENDE KOMMENTARER

6.2.4 Spørgsmål 4: Hvor let eller svært vil du vurdere, det er at håndtere borgerklager over gener fra brændeovnsrøg i din kommune?

Nr:	Besvarelse:	Uddybning
1	Meget svært	Reguleringen er meget baseret på en relativt subjektiv vurdering, hvilket i sagens natur er svært.
2	Meget svært	
3	Meget svært	På grund af flg.: 1. Konstatere, om der er tale om en væsentlig forurening -> 2. Dokumentation i forhold til at kunne meddele påbud om foranstaltninger -> 3. Svære at løse problemet i tæt bebyggelse - f.eks rækkehusområde.
4	Meget svært	
5	Meget svært	Først er det svært at konstatere, skorstensfejere er typisk ikke til meget hjælp. Når det endelig er konstateret ved videoer og gentagne tilsynsbesøg og prøvefyringer, er det meget svært at få ændret anlægget, så det ikke et til gene. Typisk koster det en del, eller er næsten teknisk umuligt.
6	Svært	Vi skal nå derud, og mange gange er det jo uden for vores normale arbejdstid. Kommunerne har ikke vagtordninger, men vi forsøger i det omfang, vi kan at komme afsted uden for normal arbejdstid. Men reagerer vi ikke hurtigt nok, er generne aftaget igen. Det er jo ofte afbrænding af affald eller forkeret opstart/genfyring, som er problematisk.
7	Svært	Det er ofte sager, som kræver mange tilsyn - dvs. de er resursetunge
8	Svært	Nogle røgklager er nemme at få løst, andre er utrolige svære, da de kan blive meget tekniske.
9	Svært	
10	Svært	
11	Svært	
12	Svært	
13	Svært	Røggener er et kompleks område, hvor det er svært at bevise røggenen og vurdere, hvad der er væsentlig forurening. De manglende krav ved etablering betyder, at efterfølgende påbud ved §42, kræver en betydelig væsentlighed, førend kommunerne kan give økonomisk krævende påbud. Det bør dog nævnes, at sager om ulovligt brændsel forholdsvis hurtigt og nemt kan afsluttes.
14	Svært	Ofte meget tidskrævende, da genen ikke er der konstant. Kræver en del tilsyn og nogle gange uden for normal arbejdstid. Vurdering af genen er vanskelig - hvornår er det slemt nok til at der skal meddeles påbud? - selv efter påbud kan det være sv ¹⁵
15	Hverken/eller	Men det er ofte tidskrævende.

¹⁵ Besvarelsen af spørgsmålet stopper midt i denne sætning.

16	Hverken/eller	De fleste sager er lette og løses gennem dialog og sund fornuft. Men der findes fanatikere blandt klager og indklagede, hvor det er nødvendigt at afvise klagen ved ikke påbud eller påbud og politianmeldelse (1 tilfælde af politianmeldelse (i 2009) i perioden 2007-2015. I dette tilfælde er genen stadig ikke ophørt efter 8 år til trods for byrets- og landsretsdom).
17	Hverken/eller	Det er let at give en god vejledning i optænding, men det kan være svært at få borgeren til at efterleve det + de bruger sommetider forkert (=gratis) brændsel, som de ikke vil undvære.
18	Hverken/eller	Gå efter den bedste og hurtigste løsning: Klager bedes kontakte kommunen på dagen med væsentlig gene. Kommunen foretager tilsyn. Sagen belyses gennem dialog mellem de 2 parter og ved tilsynet. Kommunen sikrer, at konflikt undgås. Beslutning træffes på tilsynet, og aftaler indgås. Tilsynet sikrer sig, at aftaler holdes med et brev. Løsningen vurderes ikke altid at være mulig, hvorfor påbud kan anvendes. Godt at sikre, at parterne er indforstået med påbuddet gennem partshøringen.
19	Hverken/eller	Udfordringen består i tilsynsdelene, nemlig at gennemføre besøg, hvor klager oplever, det er værst. Vi giver mulighed for tilsyn uden for normal arbejdstid med gennemførelse af straks-tilsyn. Afgørelsesdelen er ikke vanskelig - det er rart, at der ikke er en klagemulighed i sagerne. Dette vil gøre sagerne alt for omkostningstunge. Der er trods alt tale om en mindre miljø sag, sammenlignet med de andre forhold som lovgivningen regulerer.
20	Hverken/eller	Det er meget svært at kategorisere. Mange sager løses nemt med en nabokontakt, skriftlig henvendelse eller et tilsyn. Andre sager går i hårdknude, og bliver mere komplicerede.
21	Hverken/eller	Det er umiddelbart en svær opgave, som kan være tidskrævende at få afsluttet. Der er dog også sager, hvor vi ved fælles opfølgning sammen med skorstensfejeren kan nå frem til en god og hurtig løsning. Udfordring at få afsat ressourcer til tilsyn/besigtigelser uden for normal arbejdstid.
22	Hverken/eller	De fleste sager er rimelig nemme, når folk får forklaret reglerne, og vi går i dialog om løsninger. Nogle sager går i hårdknude, men så spiller der som regel andre forhold ind.
23	Hverken/eller	Det forekommer, at vedvarende klager ikke kan bekræftes ved tilsyn. Det ville være fint, hvis vi kunne opsætte kamera og "partikelmåler" i skorstenen hos indklagede ;-).
24	Hverken/eller	Mange af vores sager løser vi via dialog.
25	Hverken/eller	Det kan der ikke svares entydigt på. Vi har et godt samarbejde med de 3 skorstensfejere der er knyttet til kommunen (der er også frie skorstensfejere). De ved, hvordan anlæggene er brandteknisk og rådgiver gerne borgeren om brug af anlægget, brænde, optænding m.m. og tager også ud sammen med kommunen og ser på anlægget. Får vi en melding fra skorstensfejeren om, at anlægget er OK, ser vi på anlæg/forhold og snakker med klager og ovnejer - oplyser om brændeovne/optænding. Er der ikke noget at sætte fingeren på, kan vi ikke gøre mere umiddelbart. Der kan så blive klaget over gener ved særlige vind- og vejrforhold. Så trækker sagen ud, da vi skal være der lige når genen er.

26	Hverken/eller	Ofte bunder klagen i, at naboerne gennem længere tid har haft en dårlig dialog. Jeg vil påstå, at rigtig mange brændeovne giver gener med røg og lugt i større eller mindre omfang, men at vi ikke høre om dem, da de fleste naboer accepterer forholdene.
27	Hverken/eller	
28	Hverken/eller	Det kommer an på hver enkelt klage.

TABEL 11
SPØRGSMÅL 4 - BESVARELSER

6.2.4.1 Spørgsmål 4: Oversigtstabel

Hvor let eller svært vil du vurdere, det er at håndtere borgerklager over gener fra brændeovnsrøg i din kommune?		
	Respondenter	Procent
Meget let	0	0,0 %
Let	0	0,0 %
Hverken eller	14	50,0 %
Svært	9	32,1 %
Meget svært	5	17,9 %
I alt	28	100 %

TABEL 12
SPØRGSMÅL 4 - OVERSIGTSTABEL

6.2.5 Spørgsmål 5: Hvordan vil du generelt vurdere udfaldet af borgerklager over brændeovnsrøg i din kommune?

Nr:	Besvarelse:	Uddybning
1	Meget tilfredsstillende	Vi har en god kontakt til vores skorstensfejere, og vi tager selv ud på tilsyn og får en god snak med borgerne.
2	Meget tilfredsstillende	
3	Meget tilfredsstillende	
4	Tilfredsstillende	Det lykkes som regel at lukke sagerne hurtigt.
5	Tilfredsstillende	Der træffes IKKE under nogen omstændigheder aftaler mellem kommune og borgere. Det er baseret på en fejlagtigt opfattelse af myndighedsrollen. Myndigheder kan ikke indgå aftaler. Der træffes en afgørelse om enten væsentlig eller ikke væsentlig røggene med påbud om eventuelle tiltag. Borgene har, jf. forvaltningsloven, krav om en afgørelse.
6	Tilfredsstillende	
7	Tilfredsstillende	Meget løses med dialog og/eller via skorstensfejer.
8	Tilfredsstillende	
9	Tilfredsstillende	Hvis en klager får et afslag på klagen, eventuelt et ikke-påbud (§42) er det vigtigt, at vi er helt sikre på, at der ikke er en væsentlig gene - har vi gjort, hvad vi kan - eventuelt afstemt/afprøvet juridisk, er det tilfredsstillende med en fair afgørelse. Den, det går ud over, klager eller ovnejer, afgørelsen går imod, bliver nok ikke tilfreds. Det giver nok ikke et bedre naboskab at have klaget til kommunen - heller ikke fremadrettet. Det kræver en ekstra indsats (mange tilsyn) at give et ikke-påbud, da man skal være helt sikker på, at der ikke er en væsentlig gene.
10	Tilfredsstillende	
11	Tilfredsstillende	
12	Tilfredsstillende	
13	Nogenlunde	Der er sjældent eller aldrig 2 vindere i en sag, hvor vi som myndighed har været inde over. Enten har den påklagede mistet 'frihed' i forhold til brug af sin brændeovn, eller også oplever klager, at han ikke er blevet hørt og forstået nok. Jeg kender ikke til sager, hvor det gode naboskab har blomstret efter, at myndigheden har været inde og 'mægle' i form af regulering og indgreb - eller har afvist klagen som ikke væsentlig. Men objektivt 'opdrager' vi 5-10 borgere årligt til bedre fyringsadfærd - 'en dråbe i havet' i forhold til, hvor mange borgere, der reelt ikke fyrer optimalt.
14	Nogenlunde	Næsten alle sager løses ved dialog. Sjældne gange ved deltagelse af skorstensfejer. Brug af forkert brændsel ophører næsten altid uden problemer. Fyringsvaner kan være svære at ændre og kontrollere. Ved røgnedslag kan de fleste brændeovnsfejere indse, at der skal ske ændringer. Men der findes enkelte fanatikere, som ikke vil foretage ændringer. Klager er ikke altid reelle, eller brændeovnsfejer har foretaget ændringer i fm. kommunens indblander.

15	Nogenlunde	
16	Nogenlunde	Jeg vurderer, at udfaldet af vores afgørelser/løsninger er "tilfredsstillende", men på grund af til tider lang sagsbehandling er helhedsindtrykket nok "nogenlunde".
17	Nogenlunde	Vi får afsluttet sagerne. De fleste gennem dialog. På den negative side er, at sagsbehandlingstiden kan være langvarig grundet, at det er vanskeligt at oplyse sagen tilstrækkeligt. F.eks. at være tilstede i den rette situation for at iagttage det, som der klages over. Og få tilstrækkeligt grundlag til at vurdere om genen er væsentlig, og om en konstateret gene nu er væk.
18	Nogenlunde	
19	Nogenlunde	
20	Nogenlunde	Ikke alle kan løses, men mange holder, efter en klage og vores opmærksomhed, op med dårlig fyring og affaldsfyring.
21	Nogenlunde	
22	Nogenlunde	Vi har ca. 1 klage/10.000 indbyggere. Omtrent samme niveau som andre kommuner.
23	Nogenlunde	
24	Nogenlunde	De fleste sager ordnes via dialog, men det kan ikke udelukkes, at nogle klager stopper med at klage, fordi det alligevel ikke hjælper noget...
25	Utilfredsstillende	Det er meget forskelligt, men i visse sager er det meget vanskeligt >> umuligt at ændre holdninger og vaner, og ofte er klager udsprunget af nabo-uvenskab. Der hersker ofte en modvilje overfor at tage drøftelsen med fyringsanlæggets ejer/bruger.
26	Utilfredsstillende	Oftest utilfredsstillende pga. stærke borgere, som ikke bare "retter ind" og f.eks. forlænger deres afkast. Ofte drages advokater ind. Vi har dog heldigvis også sager, som kan afgøres rimelig hurtigt.
27	Utilfredsstillende	Det er utilfredsstillende for alle, at sager trækker i langdrag. Det er utilfredsstillende, at vi ved, at en politianmeldelse trækker sagerne endnu længere ud. Genekriteriet burde være bedre beskrevet, så det er helt klart over for borgerne, hvad det reelt betyder.
28	Utilfredsstillende	Ofte lange sagsbehandlingstider, ofte nye klager selvom sagen er afsluttet.

TABEL 13
SPØRGSMÅL 5 - BESVARELSER

6.2.5.1 Spørgsmål 5: Oversigtstabel

Hvordan vil du generelt vurdere udfaldet af borgerklager over brændeovnsrøg i din kommune?

	Respondenter	Procent
Meget tilfredsstillende	3	10,7 %
Tilfredsstillende	9	32,1 %
Nogenlunde	12	42,9 %
Utilfredsstillende	4	14,3 %
Meget utilfredsstillende	0	0,0 %
I alt	28	100 %

TABEL 14
SPØRGSMÅL 6 - OVERSIGTSTABEL

6.2.6 Spørgsmål 6: Er der i jeres kommune planer om yderligere restriktioner på brændeovnsområdet – ud over hvad der er muligt i dag?

Nr:	Besvarelse:	Uddybning
1	Ja	Vi overvejer p.t. mulighederne for en lokal brændeovnsforskrift i forlængelse af vores "Strategi til bekæmpelse af luftforurening".
2	Ja	Vi har afventet den nye brændeovnsbekendtgørelse for at se, om vi skulle supplere med en forskrift. Det er en skam, at man politisk har valgt at gå på kompromis med højden af skorstene, når det er dokumenteret, at skorstene bør være 1 meter over tagryg. Dermed mener vi ikke, den nye bekendtgørelse er med til at forebygge røggener i tilstrækkeligt omfang.
3	Nej	
4	Nej	
5	Nej	
6	Nej	Vi har ingen restriktioner for brug af brændeovne.
7	Nej	
8	Nej	På forvaltningsniveau er der tanker om at kigge på mulighederne for at reducere den fremtidige brug af brændeovne i etablerede fjernvarmeområder.
9	Nej	Vi har dog kort talt om muligheden for en forskrift.
10	Nej	
11	Nej	
12	Nej	
13	Nej	Der er ingen planer. Der er dog et byområde, hvor vi har overvejet muligheden for at lave en forskrift, men det virker meget tidskrævende ift. håndteringen af de forholdsvis få røgsager, der er.
14	Nej	
15	Nej	
16	Nej	
17	Nej	Nej ikke p.t. Vi overvejer dog forbud mod etablering af brændeovne i nybyggerområder, da alle nybyggerier har mekanisk ventilation. Selvom det er muligt at indsætte kulfiltre i ventilationsanlæg, kan det være hensigtsmæssigt med et forbud. Vi vil ikke afskæres muligheden herfor.
18	Nej	Vi har allerede en forskrift.
19	Nej	Ikke pt. Men muligvis en kampagne pr. 2015/2016.

20	Nej	Forslag til plan-afdelingen er fremsat for nogle år siden, men det ønskes i øjeblikket ikke, at der lægges begrænsninger ind i nye lokalplaner.
21	Nej	
22	Nej	
23	Nej	
24	Nej	
25	Ved ikke	Vi vil måske overveje at lave en forskrift.
26	Ved ikke	
27	Ved ikke	
28	Ved ikke	

TABEL 15
SPØRGSMÅL 6 - BESVARELSER

6.2.6.1 Spørgsmål 6: Oversigtstabel

Er der planer om yderligere restriktioner på brændeovnsområdet – ud over hvad der er muligt i dag?		
	Respondenter	Procent
Ja	2	7,1 %
Nej	22	78,6 %
Ved ikke	4	14,3 %
I alt	28	100 %

TABEL 16
SPØRGSMÅL 6 - OVERSIGTSTABEL

6.3 Workshop Vest – gruppeøvelse 1

Spørgsmål:	Referat:
------------	----------

Spørgsmål 1:

Hvad er de væsentligste problemer med regulering af brændeovne?

Samlede tavlenoter for gruppe 1-3:

- Vurdering af væsentlighed
- Bevisbyrde (meget ressourcetungt)
- Genvex/skorsten – hvem har mest ret?
- Hætte på skorsten – er det fri fortynding?
- Dårligt brændsel (adfærd)
- Sundhedsskadelighed (må det indgå i vurdering?)
- At kunne komme ud når klager synes det er værst
- Dårligt aftræk
- Terrænforhold
- Flade tage
- BAT for brændeovne (1./2. varmekilde)
- Dimensionering – effekt-rettensnor – W/m^2 eller W/m^3
- Luft under optænding
- Vasketøj i haven
- Træ fra nedrivning eller emballage

Gruppe 1:

- Klager frafalder i 50 pct. af tilfældene, når de opdager, at indklagede bliver forholdt klagen
- Hvornår er ”til væsentlig gene”?
- Hvordan løfter jeg dokumentationsbyrden? Typisk op til 30-40 timer per sag
- Hvad stiller jeg op med ”mit barn har astma”?
- Genvex-anlæg vs. brændeovn: Hvem har mest ret?
- Skorstenshøjde er der ikke krav til i bygningsreglementet
- Dokumentation af, at indklagede brænder med affaldstræ/dårligt brændsel, der oftest er det billigste (skal nærmest tages på fersk gerning i juridiske øjne)
- Hætte på skorsten (undgå regnvand) er problematisk ift. fri fortynding
- Adfærdsregulering ift. privatlivets fred; manglende autoritet som miljømyndighed; ingen muligheder for bøder

Gruppe 3:

- Sagens oplysning
- Hvor mange gange skal man komme ud at undersøge røggener? Hvor mange gange køre forgæves?
- Væsentlig gene, hvis ophører efter optændingsfase på fx 15 min?
- Hvad hvis problemerne er størst efter endt arbejdstid?
- Manglende krav til skorstenshøjder
- Hvordan vurderes fri fortynding?
- For store ovne til rummet – mangler i det hele taget vejledning i varehuse og byggemarkeder
- Sundhedsskadelighed kan ikke indgå i afgørelse
- Ingen tjekker, om brændeovnen bruges efter brugsanvisning

Gruppe 2:

- Personlig vurdering fra den enkelte sagsbehandler; mangler håndfaste guidelines
- Tilstrækkeligt grundlag for at træffe en afgørelse
- At komme ud, når genen er værst (eventuelt bede klager om at føre log over 14 dage)
- Pas på med video/billeder fra klager (kan manipuleres groft), betyder dog meget i retssager
- Tage fat i kilden (utidssvarende anlæg, hvor selv korrekt fyring skaber gener) – ofte her problemet ligger
- Borgere ikke fokus på korrekt dimensionering (skal være meget mindre, end de tror)
- Korrekt og tilstrækkelig lufttilførsel
- Regulering af bygningstræ fra nedbrydere dur ikke, fordi det afgasser for meget i afbrænding; kan fanges via nedrivningstilladelser

Spørgsmål 2:

Hvor omfattende er antallet af lokale klager over brændeovnsrøg, og i hvilket omfang har brændeovnsgener kommunalpolitisk bevågenhed?

Samlede tavlenoter for gruppe 1-3:

- Ca. 1 klage pr. 10.000 indbyggere
- Vejle, Aalborg: 10-15 sager pr. vinter
- Horsens, Aarhus: mellem 7 og 40 timer pr. sag
- Kolding: 11 tilsyn (anmeldte + uanmeldte)
- Lille politisk bevågenhed
- Ringe politisk bevågenhed
- Ingen/meget få forskrifter
- Det er et tabuemne – man vil ikke tage livtag på ”dansk hygge”
- Kommunerne udfordres af ressourcestærke klager/borgere

Gruppe 2:

- Esbjerg: 10-15 klager årligt (mange af dem løses via dialog)
- De øvrige: ca. 1 klage pr. 10.000 indbyggere i kommunen
- De sværeste klager er de vedvarende (”on going”) klager
- Enkeltsager der går til borgmesteren giver politisk bevågenhed – ellers ikke
- Flere påbud eller forbud ville skabe større politisk bevågenhed
- Forskrifter om fx restriktioner i nyudstykkede områder ville også skabe mere politisk bevågenhed
- Politikerne har berøringsangst
- Kommune X: den måde politikerne har forholdt sig til emnet er ved at godkende forskrift

Gruppe 1:

- 10-15 klager årligt (enighed om dette spænd)
- Meget få længerevarende sager, der går ud over dialog
- Bevågenheden er generelt meget lille fra politikerne, som ikke tør røre ved det (ex har ingen af de repræsenterede kommuner i gruppen en forskrift)
- Politisk bevågenhed bliver øget, når der er ressourcestærke klager, som vil skabe en politisk agenda – dette er en nyere tendens

Gruppe 3:

- Ca. 3-15 klager for hele gruppen
- Nogle klager hænger i længere tid, og de er dermed ikke inkluderet i klagetallet for de følgende år
- Informationer har betydet færre klager – det er godt at informere om emnet på kommunens hjemmeside i stedet for at informere om *hvordan man klager* (brugbar erfaring)
- Den manglende politiske bevågenhed skyldes i høj grad, at problemerne og klagerne

løses af sagsbehandlerne

- Derudover er politikerne bange for at regulere alt for voldsomt

Spørgsmål 3:

Hvilken erfaring er der med håndtering af klagesagerne? - Hvordan forholder henholdsvis klager og indklagede sig i klagesagerne?

Samlede tavlenoter for gruppe 1-3:

- Klager kaldes officielt for "henvendelse"
- Uanmeldte besøg hos indklagede
- Ring, når din klage er væsentlig
- Info til indklagede om klagen
- Vanskeligt at vurdere "hvornår er det nok"
- Forståelse gennem dialog
- Egen vejledning
- Klager vil være anonym
- Hjælp fra skorstensgebyr
- "For let at klage" -> gebyr?

Gruppe 3:

- Bruger ikke ordet "klage", men "henvendelse".
- Anmeldt versus uanmeldt henvendelse?
- Ofte samme "typer", der er involveret → behov for at studere "konfliktmønstre" mere indgående.
- Bede folk om at ringe, når den "væsentlige gene" er til stede → prøver at "rykke ud" hurtigt.
- Skal man så vidt muligt køre "formelt" eller "uformelt"? Flertal for: "uformelt".
- Tidkrævende sager skyldes ofte, at grænsen mellem "væsentlig" og "uvæsentlig" er omstridt/vanskelig at fastlægge. Voldsomt subjektivt.
- Forståelse gennem dialog. Fastlæggelse af "væsentlighedskriterier".

Gruppe 2:

- Uvarslet besøg:
 - Ofte er folk ikke hjemme
 - Hvad med retssikkerhed (ikke-samarbejdsvillige personer)
- Ofte en ikke-konfronterende kontakt
- Case: Ved skriftlige klager laves partshøring (denne fremgangsmåde er det dog ikke mange, der følger). Indvending: Hvis klageren er oplagt "skør", afvises klagen uden at inddrage indklagede.
- Tendens til at klage hurtigere/hyppigere. Undertiden anføres som grund, at indklagede frygtes at være voldelig.
- Holdningsskred i forhold til røg. Mindre tolerance/mere følsomhed.
- Det indvendes dog, at indklagede også kan blive *meget* ulykkelige over at være klagen (den, der kommer med kommentaren, bruger selv udtrykket "grædende kvinder").
- Ofte udspringer den konkrete klage af dårligt naboskab.
- Ofte er alt "ødelagt", når først det kommer dertil, at kommunen skal indblandes.
- *Typer:*
 - Kværlanter
 - Sadister
 - "Hyperfølsomme" (børn, astma)
 - "Folk, der går hjemme"
 - "Ressourcestærke med børn"
 - Nye naboer → transition
 - "Skjult lobbyisme"

Gruppe 1:

- "Den subjektive faktor" er meget vanskelig.
- Økonomisk problem: "Jamen – vi skal jo have varme".
- Hysteri/hysteri på andres vegne.
- Sundhedsklager bør principielt afvises. Både på grund af manglende hjemmel og manglende ekspertise.
- En "salomonisk afgørelse" er at forbyde fyring i sommerhalvåret.
- Nogle meget ressourcestærke klagere har mange kræfter og ressourcer – og ofte en skjult dagsorden.
- I halvdelen af alle sager (i Kommune X) opleves ønske om anonymitet.

TABEL 17
WORKSHOP VEST – REFERAT FRA GRUPPEØVELSE 1

6.4 Workshop Vest – gruppeøvelse 2

Opgave (gruppe): Referat:

Løsningsforslag (gruppe 1)

- Udfasning af gamle/ældre anlæg
- Større ansvar skal påtages af skorstensfejere – i den forebyggende indsats
- En samling/katalog af påbud
- Mere tydelig definition af ”væsentlig røggene”
- Hjælp til vurdering af sundhedsmæssig vurdering
- Inddragelse af plan og byg i etableringsfasen for nye anlæg
- Definition af bagatelgrænse for klager (ex minimumantal gener årligt)
- Værktøj: Partikelmålere, måling af trykforhold, fugtighedsmåler (professionelt udstyr)
- Vejledning/skabelon til udarbejdelse af forskrift
- Vejledning: fokus på synlig røg (forurening)
- Klarhed om brugen af dokumentation fra klager (video/billeder)
- Soddannelse som synlig indikator på forurening
- Anonymitet: Hvordan forholder man sig til klager, og kan de overhovedet behandles, når tilsynet skal føres hos klager?
- Eksempelsamling med sager: fokus på praktiske forhold og den givne sagsbehandlers fremgangsmåde og metoder
- Inspiration fra kolleger: Hvad gør man rent praktisk i marken? Hvad ligger til grund for vurdering?
- Gebyr på klager -> betales tilbage, hvis klager får medhold
- Automatiseret optænding
- Tvunget spjældåbning på anlæg – så lufttilførslen aldrig kan lukkes helt. Alle nyetablerede anlæg – det kan høre under påbud ligeledes

Løsningsforslag (gruppe 2)

- Måling af partikelforurening – eventuelt automatisk. Eller måling af askens renhed
- Automatisk regulering og lufttilførsel
- Fyringskurver, som brændeovnsfejeren kan forsøge at følge
- Minimumshøjde på skorsten
- I vejledning: Regulering af eksisterende anlæg med udgangspunkt i regler for nye anlæg (bekendtgørelse)
- Katalog over påbudssager
- Minimumskriterier for ”væsentlig gene”
- Registrering fra klager (14 dage)
- Spænd mellem optimal fyringskurve og mulig fyringskurve i eksisterende anlæg -> spænd for stort -> påbud om nyt anlæg
- Kombination af minimumskrav (fx aftræk, kulilte, trykdifference, frisklufttilførsel) + funktionskrav
- Fyringsrestriktioner i rækkehuse + tæt/lav bebyggelse
- Overvågning af ex DBA.dk
- Skorstensfejeren skal indskærpes tilsyn med gamle/ulovlige brændeovne, der gives væk (gives myndighedsrolle via lovgivning og skal underrette myndigheder)
- Miljøgebyr forbundet med alder og alternative opvarmningsformer (nationalt) -> slipper for det, hvis man installerer svanemærket ovn
- Krav for sammenhæng mellem rumstørrelse og størrelse af brændeovn – fx via tvungen rådgivning fra sælgere + tvungen visning af disse oplysninger på salgssted
- Indfasning af automatisk styrede brændeovne

Løsningsforslag (gruppe 3)

- Miljøstyrelsen giver ikke tilstrækkeligt klare svar (kan ofte være "uldne").
- Har borgerne ikke et berettiget krav på ensartede afgørelser → Erfa-netværk
- Skrotningsregler: bør indføres. Man anbefaler en skrotpræmie
- Autorisation til at sælge brændeovne (retningslinjer for størrelse på anlæg).
- Stor forskel på, hvordan forskellige kommuner griber sager an.
Anmeldt/uanmeldt? Formelt/uformelt?
- Konfliktmægling.
- Indføre en regel om, at i visse typer områder må der ikke være brændeovne. Til hyggebrug anvises anden type pejs.
- Samarbejde mellem kommuner og skorstensfejere.
- Informationskampagner: brændeovne *er* faktisk skadelige (Miljøstyrelsen? Kommuner?).
- Forhåndsgodkendelse til at købe brændeovn/indførelse af brændeovnskørekort.
- Forbud imod træbriketter og koks
- Forskrifter ville forenkle håndhævelse
- Ny bekendtgørelse skal ledsages af informationskampagne
- Måleværktøj: hvis det ikke er alt for kompliceret, er det en god idé. Det kunne have form af en tjekliste ("tilsynsvejledning" til hvordan et eftersyn gennemføres). Konkret: hvilket grej skal man bruge?
- Fyringsrestriktioner er (næsten) umulige at håndhæve. Ikke mindst restriktioner vedr. vindretninger.
- Mere "objektivitet": selve begrebet "væsentlig" er subjektivt. Emissionskrav er alt for tekniske i forhold til muligheder og udstyr.
- Miljøstyrelsen må gerne komme med en definition af "den gode forskrift". Forskrifter bør være nogenlunde ensartede.
- En reduktion af antallet af bagatelsager: indførelse af klagegebyr (kunne forhindre sager, der reelt er nabosager, og røgen er "et våben").
- Konflikt håndtering/-mægling er et utrolig vigtigt instrument.

TABEL 18
WORKSHOP VEST – REFERAT FRA GRUPPEØVELSE 2

6.5 Workshop Øst – gruppeøvelse 1

Spørgsmål:	Referat:
Spørgsmål 1: Hvad er de væsentligste problemer med regulering af brændeovne?	<u>Samlede tavlenoter for gruppe 1-3:</u> • Mangler klare regler ppm.¹⁶ • Nabostrid og intolerance • Manglende krav til skorstenens placering • Hvad er fri fortynding? • Manglende dokumentation • Tidsperspektiv ved brug af brændeovn • Brændets kvalitet – fugtighed ved optænding • Politianmeldelse virker ikke • Vi bruger ikke § 42, stk. 4 nok! • Skal påbud være formuleret inkl. direkte krav? <u>Gruppe 1:</u> • Intolerance/nabostridigheder • Svært at definere ”væsentlig gene” • Manglende højdekrav på skorstene/placering • Savner de gamle konkrete krav fra byggelovgivningen med hældningskriterier nu erstattet med funktionskrav (individuel skøn) • Tidsperspektiv (fyrer fx kun, når miljømedarbejdere har fri, eller problemet er kun i optændingsperioden fx 15 minutter hver anden time) • Svært at dokumentere, at der er et problem. Hvad er fri fortynding? • Brændets kvalitet – er det tørt nok, har det den rigtige størrelse? • Hvor mange tilsyn er nok? Hvornår kan man lukke sagen? • Mangler en administrativ bøde fx 500/1.000 kr., som kan gives på stedet uden om politiet • Vi bruger ikke § 42, stk. 4 nok • Problemer med rækkehusvarterer <u>Gruppe 3:</u> • Fortolkningen af ”væsentlig gene” Hvad hvis kun lugtproblemer? Hvad hvis det kun er i optændingsperioden? Savner objektive kriterier... Hvor mange gange skal vi lave tilsyn, før vi kan træffe afgørelse? Hvis det kommer til domstolene, hvor meget dokumentation kræves der så? Kan vi finde præcedens i tidligere sager – problem med for mange potentielle individuelle faktorer, men kan pege på elementer fx, der skal fortages mellem 5-8 tilsyn, før det er tilstrækkeligt. • Nogle kører tilsyn uden for almindelig arbejdstid for at kunne reagere på henvendelse • Hvor langt skal dialogen køres, før man skrider til påbud? Nogle kører dialogen enormt langt, andre skrider til forvarsel næsten med det samme • Berøringsangst i de enkelte byretter over for at skride ind over for borgerne • Både klager og indklagede kan være den urimelige part • Har hørt om, at folk shopper skorstensfejer (til ”de frie”) for at få nogle, som vil underskrive en ikke helt reglementeret prøvningsattest • Funktionskrav vs. konkrete minimumskrav til skorstene: fordele og ulemper. Eventuelt begge dele i kombination, så naboen ikke bliver generet • Skal forbud (i fremtiden) være formuleret inklusive direkte krav?

¹⁶ Ppm: Parts per million

Gruppe 2:

- Har tidligere refereret til bygningsmyndighed; bygningslovens krav ift. overholde de tekniske krav, der skal sørge for at holde naboen genefri
- Mangler konkrete retningslinjer
- Hvornår en væsentlig gene? Savner retningslinjer/definition. Hvor mange gange skal man konstatere det på adressen, før det er væsentligt? 6 ud af 10 gange i retten stadig ikke væsentligt...
- Giver påbud, indtil det lykkes, for at undgå retssag
- Ingen repressalier, hvis vi når retten

Spørgsmål 2:

Hvor omfattende er antallet af lokale klager over brændeovnsrøg, og i hvilket omfang har brændeovnsgener kommunalpolitisk bevågenhed?

Samlede tavlenoter for gruppe 1-3:

- 5-20 pr. år
- Meget lidt politisk bevågenhed
- Generelt er det en "varm kartoffel" for lokalpolitikkerne
- 15-30 pr. år
- 8-12 pr. år
- Ingen politisk bevågenhed
- Få sager tager megen tid
- Direkte borgerhenvendelse til borgmester skaber bevågenhed
- Pressen inddrages og skaber bevågenhed

Gruppe 2:

- Antallet af klager har været faldende de seneste år, og sidste sæson var dermed ikke så slemt som i de foregående år. Vejret er meget afgørende, og den milde vinter har dermed holdt klagerne på et lavt niveau
- København: man skulle ikke tro, at der er brændeovne i de store byer, men de får alligevel 15-20 klager årligt. Her er der ofte tale om villakvarterer og kolonihavehuse
- Frederikssund: 5-7 journaliserede sager årligt, heraf cirka 3 længerevarende
- I kommunen har man på nyudstykkede grunde forbudt brændeovne gennem lokalplanen -> det er blevet besluttet og det skal håndhæves af kommunen
- Odense: her har man 15-20 klager årligt
- Kommune X: 16 journaliserede sager siden 2007 -> dermed kun 2-3 klager årligt. Her har man ikke givet påbud i nogen af tilfældene, men i stedet løst sagerne på "pædagogisk vis".
- X Kommune: her har man fra politisk side bakket op om opsættelse af partikelmåler, annoncering i dagspressen og på egen hjemmeside
- Kommune X: det fylder generelt meget lidt rent politisk
- Kommune X: det er en varm kartoffel på politisk niveau -> der er stemmer i ikke at give forbud og samtidig er det svært at påvise omfanget af brændeovnsrøg og -gener i byen og dermed vigtigheden af en indsats
- Hvis man virkelig vil noget på området, er det ikke en lokalpolitisk opgave, men landspolitisk -> det skal på finansloven, hvis der skal ske en større ændring
- Det er et nationalt problem – dermed skal det også løses på nationalpolitisk niveau
- København: der er udarbejdet pjece i kommunen

Gruppe 1:

- Generelt: kan genkende antallet, som den foregående gruppe har opstillet. Alle i denne gruppe ligger således i intervallet 3-20 klager.
- København: det er de få sager som tager meget af tiden
- En kommune har en meget "velopdraget" chef for teknisk udvalg, som sender borgerhenvendelser videre til deres miljømedarbejdere, uden at gøre noget på egen

hånd. Sådan som det bør være.

- Flere: Mange borgere er utrygge eller ubekvemme ved brændeovne i deres lokalområde, men der er generelt afstandstagen fra politisk side ift. forbud
- Kommune X: Her har man i fjernvarmeområder lavet forbud eller påbud, men har måttet give dispensation til nogle brændeovnsejere
- Frederikssund: her har man vist bevågenhed i teknisk udvalg ved at søsætte udarbejdelse af forskrift
- Man finder sig i mere, når man bor på landet, end man gør, når man bor i byer med fjernvarmenet

Gruppe 3:

- Kommune X: 15-30 sager årligt
- I langt størstedelen af klagesagerne er det de konkrete naboforhold og andre specifikke parametre som er afgørende: vindforhold, skorstenshøjde og placering, husenes udformning. Her kunne man tænke sig bedre retningslinjer
- Kommune X: Der kommer først bevågenhed, når der er politiklage eller inddragelse af pressen
- Kommune X: Nogle borgere retter direkte henvendelse til borgmesteren, oftest betyder, at der sættes hurtigere skub i sagsbehandlingen. Borgere kontakter ligeledes pressen med deres historier
- Når pressen inddrages er det ofte den lille mand mod systemet/kommunen, hvilket kan besværliggøre sagsbehandlingen pga. omtale
- Kommune X: her er der kun politisk bevågenhed i forbindelse med Miljøstyrelsens kampagne. Her er der ofte en henvendelse fra politisk side: "Hvordan ser det ud på dette område lige nu". Men det er så også det.
- Kommune X: Her besluttede man sig fra politisk side for at lave en tekst, der beskrev omfanget af brændeovnsrøg og dets betydning i kommunen – herunder et estimat på antallet af for tidlige dødsfald i kommunen relateret til brændeovne. Dette gav forholdsvis overraskede reaktioner hos de øvrige i gruppen, som spurgte om det ikke var farligt at bringe den slags informationer – af frygt at det ville betyde en stigning i antallet af henvendelser. Dette synes i Kommune X ikke at være tilfældet
- Vejret har meget at sige ift. antallet af klager – man kan eventuelt målrette kampagner/artikler ved koldt vejr (altså holde øje med vejrudsigterne)
- Kommune X: Har 8-12 sager om året, og ud af disse er det 1-2 sager, som optager det meste af tiden og ressourcerne i forbindelse med sagsbehandling og tilsyn
- Kommune X: nogle sager tager under 1 time at færdigbehandle mens de længerevarende sager tager op mod 100 timer årligt → det er ofte når naboforholdene er komplicerede, at dette er tilfældet

Spørgsmål 3:

Hvilken erfaring er der med håndtering af klagesagerne? - Hvordan forholder henholdsvis klager og indklagede sig i klagesagerne?

Samlede tavlenoter for gruppe 1-3:

- Alle former for klager, hele skalaen
- Har typisk talt med påklagede, administratorer og andet
- Bange for børnenes helbred
- Indklagede kan typisk ikke anerkende problemet (afvisende)
- Typisk en del af andre problemer (hunde, katte osv.)
- Indignerende, afvisende
- Sagerne håndteres bedst vha. dialog – også sammen med skorstensfejeren
- Svært at skabe en fælles forståelse for, hvornår noget er en væsentlig gene
- Anonym ved klage-/genesager
- Tidskrævende

Gruppe 3:

- Der findes et spænd mellem "fuldt berettigede" og "kvæulanter/krakilere". Der kommer klager i dette spænd.
- Ofte har ærgrelsen bygget været bygget op i årevis.
- Folk er konfliktsky – og indklagede er som regel blankt afvisende (og uforskammede).
- Klagere har ofte talt med indklagede, administrator og andre, før de går til myndighederne.
- Når klagen indløber, er første skridt i forhold til indklagede at sende skorstensfejeren. Det er laveste niveau for respons.
- Som regel finder skorstensfejeren at alt er i orden (måske fordi han har en økonomisk interesse).
- Mange klager udspringer af, at der afbrændes "uautoriseret" træ. De er ofte lette at løse.
- Klager over skorstene er sværere at løse.
- Problemer udspringer ofte af "sadistiske" brændeovnsjeje.
- "Whataboutism"¹⁷ almindeligt.
- Klager udspringer ofte af, at naboskabet er dårligt. Det vil sige, at røgen er anledningen/påskuddet til at klage. Ikke en egentlig årsag.
- Nogle klagere reagerer på frygt. Ofte: mødre med udendørs-sovende børn.
- Ofte er klagerne (i Kommune X) københavnere, der er flyttet ud på landet for at få fred og frisk luft.

Gruppe 2:

- Væsentlighedskriteriet er valgt. Ofte svært at skabe en fællesforståelse.
- Skorstensfejere er gode til at håndtere konflikter.

Gruppe 1:

- Forskellen på "brænde" og "affald" kan være vanskelig. I nogle kommuner har man dog en ret hård adskillelse.
- Anonymitet ved både klage- og genesager: mange ønsker det.
- Meget *tidskrævende* sager.
- Indklagede er ofte skeptiske – og hvis det er *teknisk*, vil de gerne lytte.
- Skorstensfejeren sendes ofte ud på første tilsyn. Fordel: at personen kommer ud som *professionel*.
- Klagere har ofte svært ved at forstå, hvorfor der siges nej.

TABEL 19
WORKSHOP ØST – REFERAT FRA GRUPPEØVELSE 1

¹⁷ Et begreb for en modsatrettet klage som reaktion på en klage over én selv. Baseret på sætning "what about" eller "hvad med dig selv?"

6.6 Workshop Øst – gruppeøvelse 2

Opgave (gruppe): Referat:

Løsningsforslag (gruppe 1)

- Inddeling af områder ift. boligklasser (tæt/lav, højhuse, rækkehuse), jf. Malmø-modellen; i visse klasser brændeovne forbudt
- Regulering sammen med varmeplanen
- Hvordan sikrer vi, at folk kun bruger rent, ubehandlet tørt træ? Skarp definition af tilladt brændsel til brændeovne i form af en positivliste, fx skovet råtræ, brændselsstørrelse (maksimum dimension/diameter på brænde)
- Krav/anbefaling om fugtmåler, hvis man har en brændeovn (så træet helt sikkert er tørt) – fx i en forskrift
- Definition af væsentlig forurening: Interaktiv model, som man kan fylde data på (aftræk, topografi, ovn m.m.) til OML-beregning¹⁸
- Brugerbetaling på miljømedarbejderens tidsforbrug, hvis indklagede ikke retter ind efter indskærpelse (brugerbetalingsbekendtgørelse)
- Ved vedvarende klager: dokumenter over en to-ugers periode; nye oplysninger i sagen
- Vejledning bør deles op til henholdsvis borgere, virksomheder og kommunale miljømedarbejdere
- Hensyn til vejrforhold i forskrifter
- Liste over, hvad kommunen har mulighed for inden for påbud og forskrifter
- Skitser med skorstenshøjder; afgørelseskatalog over afgørelser, der relaterer til skorstenshøjder (Jf. bilag til det første høringsudkast – nogen synes, det var for kompliceret)
- Overblik over retssager med afgørelser inkl. byretssager ("afgørelseskatalog")
- Målekit, fx partikelmåle-logger til skorstene som går direkte til din mobil
- Skorstensfejer udstyret med en tjekliste, han skal levere til kunden og kommunen efter besøg inkl. hvad han skal forbedre til næste gang

Løsningsforslag (gruppe 2)

- Hvis man vil problemerne på det her område fuldstændig til livs, er forbud den eneste løsning
- Der er for få håndfaste muligheder for de kommunale medarbejdere i den nuværende bekendtgørelse – derfor kan forbud være løsning. Alternativt skal man gennemføre en udfasning af brændeovne gennem en årrække.
- Der er vidt forskellige problemer fra kommune til kommune
- Vejledningen: højde på nabobygningen kunne nævnes som et parameter som skulle tages højde for
- Bekendtgørelse: en mere tydelig definition af "væsentlig gene" efterspørges – det er en meget løs definition
- Der efterspørges flere indretnings- eller funktionskrav, da disse er uafhængige af omgivelserne (nabogrund, højdeforskelle og lignende)
- Det er i øjeblikket meget svært at gøre noget ved eksisterende anlæg. Man kunne dog forsøge at give en periode til ex at forhøje skorstenen
- Man kunne indføre et kørekort, som alle brændeovnsejere skulle tage, før de retsmæssig har lov til at tænde op i en brændeovn
- Forskrifter: her savnes en eller anden form for skabelon fra MST, som kommunerne kan skele til, når de skal udarbejde deres egen forskrift. De forskrifter som eksisterer på området i dag er meget inspireret af andre kommuner, fordi man har svært ved at gå til opgaven med udarbejdelsen af en forskrift. Skabelonen kunne indeholde nogle rammer for, hvad man som kommune rent faktisk har mulighed for at inddrage i en forskrift

¹⁸ Operationelle Meteorologiske Luftkvalitetsmodeller

Herunder nævnes det, at sproget skal være tydeligere og mere letforståeligt samt nogle klare henvisninger til bekendtgørelse og lovgivning, så den almene borger rent faktisk kan læse og forstå forskriften.

- Mulighederne for at tage hensyn til særligt sensitive borgere (astmatikere o.l.) diskuteres. Her er der enighed om, at man ikke kan tage mere hensyn til disse med hjemmel i den nuværende lovgivning
- Definition af røggener og vurdering af dette i den enkelte sag: Gruppen nævner parametrene; røgens synlighed og hyppighed samt en overordnet vurdering af forholdene i den givne sag:
 - Alt sammen er det ofte en subjektiv vurdering af miljøsagsbehandlerne, hvilket stiller store krav, hvis en vurdering skal holde i retten
 - Det foreslås, at man kan tage klagende med ud foran indklagedes hus/skorsten i de rette vejrforhold. Det giver ofte et mere håndgribeligt grundlag at starte sagen fra. Ofte vil klagende selv kunne indse, hvis der ikke er de store gener
 - En samling af domstolsafgørelser på området, som danner præcedens, kan være til stor anvendelse for miljøsagsbehandlerne.
 - En samling af ex på påbud i forskellige kommuner, som holder juridisk, vil ligeledes kunne give sagsbehandlerne bedre muligheder for at foretage en optimal vurdering i den enkelte sag
- Man kan udarbejde lokalplaner for områder, der forbyder installation af brændeovne i disse huse – det er allerede sket i danske kommuner.
- Samarbejde på tværs af kommuner er ikke så relevant, fordi området fylder så lidt i det daglige arbejde, at der ikke er ressourcer. Dog kan deling af påbud være til stor anvendelse
- Skorstensfejere:
 - Der foreslås udarbejdelsen af en ”pixi-bog” til skorstensfejerne om deres beføjelser
 - Ofte står skorstensfejerne i en klemmt situation, hvor de både skal tage hensyn til deres kunder og samtidig sikre, at der ikke sker miljømæssige uhensigtsmæssigheder.
 - De fleste i gruppen ser skorstensfejerne som meget gode vejledere, som tager deres ry og omdømme meget seriøst. Derfor er de gode til at skride ind
 - Det vurderes også, at det fungerer langt bedst, når irettesættelse af borgere sker fra en skorstensfejer, frem for kommunens miljøsagsbehandlere. Det har en bedre psykologisk effekt på borgerne
- Hjelpeværktøjer:
 - Flere i gruppen nævner næsen som det altoverskyggende og mest effektive måleinstrument
 - Fugtighedsmålere til træ, har en god effekt, da man direkte kan vise borgerne, hvis deres træ er for vådt
 - Længere ude i fremtiden, når det er realistisk, ser man gerne partikelmålere blive benyttet i fx en døgnmåling på en skorsten. Det kræver dog kalibrering og et meget præcist værktøj
 - Det samme gælder indfasning af fuldautomatiserede brændeovne, som er alt for dyre i øjeblikket til at være realistiske
- Lokal informering i kommunens lokalområde er benyttet i flere kommuner.
 - Ofte udleveres materialet gennem skorstensfejerens besøg hos borgerne, hvilket fungerer fint.
 - I Københavns Kommune udvælger man periodevis nogle områder, ex et kolonihavekvarter, som man tager ud og omdeler materiale (om gode råd til optænding fx). Hvis der så er røg fra skorstenen i nogle huse, kan man ringe på og få en kort snak med brændeovnsejeren og informere om kampagnen (det menes der at være ressourcer til, når det blot er en søndag i ny og næ).

– Der er dog begrænsninger på, hvor meget kommunerne kan informere på dette område. Der er mange andre områder, som ligeledes kræver oplysning af borgerne, og dermed kan man ikke udsende materiale i et væk om brændeovne.

Løsningsforslag (gruppe 3)

- Vurdering af gene: "for meget eller for lidt". "Væsentligt – ikke væsentligt".
- Vejledningen måtte gerne indeholde nogle gode eksempler. Også på, hvornår en sag er tilstrækkelig oplyst.
- Hjemler bruges undertiden forskelligt. Hvornår bruger man paragraf 42, og hvornår paragraf 85?
- Forslag: vejledningsmaterialet bør afprøves i praksis i en kommune (eller et mindre antal).
- Kunne "forbud mod drift" rykke højere op i hierarkiet som handlemulighed (hvis der ikke er tale om primær varmekilde)? Således: Forbud mod drift → prøveafbrænding → afgørelse. Skal *ikke* kunne påklages.
- Bør kriterierne for vurdering af røggener være meget håndgribelige/konkrete. Håndgribelige løser ikke nødvendigvis (på grund af lokale forhold). Der kan både forekomme "type 1" og "type 2"-fejl. Derfor skal der være en konkret vurdering.
- Man *kunne* skrive, at en konkret vurdering *kan* overrule reglementet.
- Hensyn til astmatikere.
- Sanktioner er vigtige – ellers kan regler ikke håndhæves.
- Skorstensfejere som mediatorer.
- Skorstensfejere har ofte en interessekonflikt: kan have installeret anlægget. Kan stå til at miste en kunde.
- Er det en god idé at satse på tekniske løsninger?
- Ofte er state-of-the-art teknik meget kostbar (måske 30-40-50.000 for et fyr).
- Afgifter? Fremmer blot sort økonomi (hvis der er tale om brænde). Afgifter på enheder? Her kan forsyningssikkerhed være et problem.

TABEL 20

WORKSHOP ØST – REFERAT FRA GRUPPEØVELSE 2

6.7 Sønderborg Kommune – case

6.7.1 Præsentationsslides

Myndighed i røggenesager

Røggener som en myndighedsopgave i Sønderborg

- Mange hensyn i spil © og stærkt modstridende interesser
- Andre underliggende temaer – nabokonflikter/følelser
- Hvis ikke miljøforvaltning hurtigt 'afhjælper' bruges alle andre metoder
- Vejret er en vigtig parameter – vanskeliggør tilsyn på 'det rigtige tidspunkt'
- Tidsperspektiv og væsentlig gene – MBL § 42
- Skorstensfejeren er en vigtig samarbejdspartner, men bliver nogle gange placeret i en uheldig dobbeltrolle

Sønderborg

1

Typisk tre sagstyper

1. Forkert brændsel
2. Forkert fyring
3. Forkert anlæg

Sønderborg

2

Konkrete røggenesager

Sønderborg

3

P1 – 'det er så hyggeligt' – 'jeg kan ikke snupe ham'

Besøg med skorstensfejer

Fakta – brug og adfærd:
Brændsel OK

Flere ting rettet:
Langsom optænding med for lidt luft
Kun eet stort stykke
Træbrækketter er svære (kræver opdeling og meget luft i lang tid)

Fakta – indretning:
Afkast for kort lft. træk
Hus for tæt

Andre forhold:
Fjernvarmeområde med tilslutningspligt
Kuperet terræn – klager kan se ned i afkast
Afkast tæt på og under høj nabogavl

Sønderborg

4

Overvejelser i regulering af P1

BAT skal det overvejes?
Fjernvarme er 'mere' BAT, brændeovn er 'luksus' og unødvendigt ...men fuldt lovligt

Terræn – hvilken effekt har det reelt (lave ph.d. ?)

Nyetableret ventilation med varmegenvinding hos K (=BAT!) – vægter det?

Familie-medlemmer med astma (børn) hos K – vægter det?

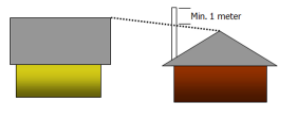
Sønderborg

5

Regulering af P1

Påbud
Fyringsanlægget må ikke give anledning til røgnedslag og andre generende påvirkninger i nærområdet, der vurderes som væsentlige af miljømyndigheden.

Skorstenshøjde: Skorstenen skal forhøjes så der sikres fri fortynding af røggasserne. Udmundingen af skorstenen skal rage minimum 1 meter over en fiktiv linje mellem tagryggen på jeres ejendom og naboejendommens tagryg på adr.x

Sønderborg

6

Regulering af P1

Restriktioner ved givne

Vejrforhold:

Det skal undgås at røgfanen blæser 'ind i bakken' eller at der ikke sker fortynding af røggasserne

Forbud mod drift af fyringsanlægget under:

- østlige vinde *eller*
- når der er helt vindstille og røgfanen samtidig synligt og vedvarende synker ned i nærområdet på grund af meteorologiske forhold (fx koldt, fugtigt vejr).

I tvivlstilfælde bruger vi vejrdata fra yr.no. Østlige vinde svarer til 'øst-nordøst' og vindstille svarer til 0-1 m/s.

- http://www.yr.no/sted/Danmark/Syddanmark/Als_Sund/

Sønderborg

1 dag og 1 nat, 16. januar 2015

Tid	Vindret	Temp	Skaber	Vind
Frejag kl 11	☁	6°	0 mm	✓ Uden bølge, 12 m/s fra nordvest
Frejag kl 12	☁	6°	0 mm	✓ Uden bølge, 11 m/s fra nordvest
Frejag kl 13	☁	6°	0 mm	✓ Fisk bølge, 10 m/s fra nordvest
Frejag kl 14	☁	6°	0 mm	✓ Fisk bølge, 10 m/s fra nordvest
Frejag kl 15	☁	6°	0 - 0.1 mm	✓ Fisk bølge, 10 m/s fra nordvest
Frejag kl 16	☁	6°	0 - 0.1 mm	✓ Løber bølge, 8 m/s fra nordvest

Regulering af P1

Fyringsteknik - krav til lufttilførsel:

Altid rigeligt med frisk luft både under optænding og drift. Begge luftspjæld skal stå fuldt åbne ved optænding/fyldning. Øverste spjæld skal altid forblive fuldt åbent for at sikre tilstrækkelig ilt til forbrændingszonen i ovnen.

Fyringsteknik - krav til optænding og efterfyring:

Rigeligt fint pinebrænde og rigelige optændingsblokke så der kun sker én sikker optænding

Først når disse er fuldt afgassede og der er opnået høj varme i brændekammeret, må større stykker såsom træbriketter og løvtræ lægges i ovnen... altid 2 og 2 så de 'varmer hinanden'...

Krav til brændsel:

Kun rent tørt træ og træbriketter af rent træ

Sønderborg

7

8

P2 - 'det er billigt' - 'jeg bruger ikke fjernvarmen'

Besøg med skorstensfejer

Fakta - brug og adfærd:
Brændsel OK

Flere ting rettet:
Langsom optænding, lukker alt for hurtigt ned for luften

Fakta - Indretning:
Lysning i skorstensafkast meget smalt
Afkast for kort ift. træk (samme skorstensfejer har tidligere selv rådgivet om nuværende højde)
Ovn for stor - flot! men for kraftig og svær at optænde til godt træk uden overophedning i rummet - derfor 'spares' på luften

Andre forhold:
Fjernvarmeområde med tilslutningspligt
Kuperet terræn - klager kan se ned i afkast

BILLEDE SLØRET
AF HENSYN TIL
IMPLICEREDE

Sønderborg

Overvejelser i regulering af P2

BAT? Fjernvarme <-> brændeovn

Har fjernet radiatorer => store omkostninger til at genetablere

For kraftig brændeovn (ret ny) kan skifte til en mindre model

Terræn

Nyetableret ventilation med varmegenvinding hos K (=BAT!) - vægter det?

Familie-medlemmer med astma (børn) hos K - vægter det?

BILLEDE SLØRET
AF HENSYN TIL
IMPLICEREDE

Sønderborg

9

10

Regulering af P2

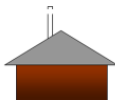
Mundtlig henstilling under tilsyn

Adfærd: Mere luft!

Skorstenshøjde: Forhøjelse af afkast med ca 1/2 meter, større lysningsåbning på afkast for bedre træk

Hvis fornyet klage - ny vurdering + yderligere regulering

Sønderborg

Myndighed i røggenesager

Ønsker til fremtiden I

MST udviser mod og giver klare minimumskrav til nye anlæg:

- 1 m over tagryg og over nærliggende huses tagryg
- Definer minimum afstand ift. bygningshøjder, terræn mv. ala § 11 i høringsudkastet til bekendtgørelsen
- Definer minimumskrav til træk i røggaskanalen samt
- Definer krav til indretning af friskluftforsyning
- Luft er ofte primære fejl - indfør krav om ovne med selvstændigt indtag af udeluft til forbrændingen

Benyt minimumskrav som rettesnor ved regulering i genesager

Sønderborg

12

11

12

Myndighed i røggenesager

Ønsker til fremtiden II

Retningslinjer for afvejning af hensyn og sårbarhedskriterier:

- Som støjvejledningens områdeklasser: Kan og skal boliger opdeles i forskellige 'sårbarhedsklasser' (fx m/u ventilation)
- Andre forsyningsformer fortrænger retten til brændeovn

Automatisk brændeovn - som dit gasfy. Læg blot det rigtige brænde ind - så klarer ovnen resten (med teknologi)

Klar og mere ambitiøs definition af BAT for brændeovne. Og regulering til BAT som krav i bek.

Sønderborg

13

13

6.7.2 Opsummering af Sønderborg-case

I den pågældende sag modtog Sønderborg kommune en klage, hvor klager oplevede røggener fra to naboer. Røgen trak ind gennem Genvex-anlægget i klagers hus.

Påklagede 1:

Efter et besøg i samarbejde med den lokale skorstensfejer hos den ene af de påklagede, P1, blev følgende konstateret:

- **Brug og adfærd:** Brændslet var ok, men optændingen skete for langsomt, med for lidt luft og kun med ét stort stykke brændsel
- **Indretning:** Afkastet var for lavt i forhold til træk
- **Øvrige forhold:** P1 ligger lavere i terrænet end klager, og afkastet ligger tæt på og højdemæssigt under nabogavlen

På baggrund af ovenstående gjorde sagsbehandleren sig sine overvejelser om sagen. Med i overvejelserne var, hvordan det skulle vægtes, at klager havde installeret Genvex-anlæg med varmegenvinding, og om det havde betydning, at familiemedlemmer hos klager havde astma. Ligeledes blev det taget med i betragtning, at der var tale om et fjernvarmeområde med tilslutningspligt, hvormed brændeovn kan betragtes som en "luksus".

Reguleringen endte med følgende påbud og restriktioner:

- **Skorstenshøjde:** Skorstenshøjden skal forhøjes så der sikres fri fortynding af røggasserne. Udmundingen af skorstenen skal rage minimum 1 meter over fiktiv linje mellem tagryggen på jeres ejendom og naboejendommens tagryg på adr. X
- **Restriktioner ved givne vejrforhold:** Forbud mod drift af fyringsanlægget under: østlige vinde eller når der er helt vindstille og røgfanen samtidig synligt og vedvarende synker ned i nærområdet på grund af meteorologiske forhold
- **Fyringsteknik – krav til lufttilførsel:** Altid rigeligt med frisk luft både under optænding og drift. Begge luftspjæld skal stå fuldt åbne ved optænding/fyldning. Øverste spjæld skal altid forblive fuldt åbent for at sikre tilstrækkelig ilt til forbrændingszonen i ovnen
- **Fyringsteknik – krav til optænding og efterfyring:** Rigeligt fint pindebrænde og rigelige optændingsblokke så der kun sker én sikker optænding. Først når disse er fuldt afgassede og der er opnået høj varme i brændkammeret, må større stykker såsom træbriketter og løvtræ lægges i ovnen... altid 2 og 2 så de 'varmer hinanden'...
- **Krav til brændsel:** Kun rent tørt træ og træbriketter af rent træ

Påklagede 2:

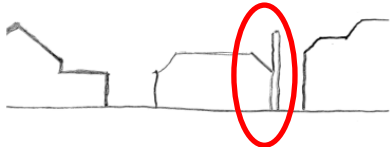
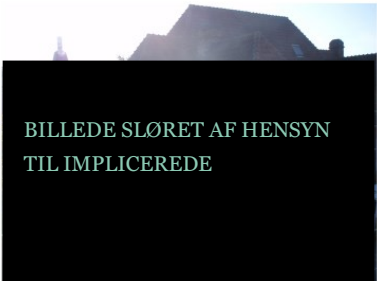
Ligesom P1 blev også P2 besøgt med følgeskab af den lokale skorstensfejer. Følgende blev konstateret:

- **Brug og adfærd:** Brændsel ok. Langsom optænding, lukker alt for hurtigt ned for luften
- **Indretning:** Lysning i skorstensafkast meget smalt. Afkast for kort ift. træk. Ovn for stor – for kraftig og svær at optænde til godt træk uden overophedning i rummet – derfor 'spares' på luften
- **Andre forhold:** Fjernvarmeområde med tilslutningspligt. Kuperet terræn – klager kan se ned i afkast

Reguleringen endte med følgende:

- **Mundtlig henstilling under tilsyn**
- **Adfærd:** Mere luft!
- **Skorstenshøjde:** Forhøjelse af afkast med ca. 1/2 meter, større lysningsåbning på afkast for bedre træk
- Hvis fornyet klage – ny vurdering + yderligere regulering

6.8 Guldborgsund Kommune – case

RØGGENER SAGER KAN TRÆKKE UD I ÅREVIS EKSEMPEL FRA GULDBORGSUND KOMMUNE LYNGE CHRISTIANSEN MILJØTEKNIKER	EKSEMPEL PÅ RØGGENER FRA EJENDOM I NYKØBING F Ejendommen ligger centralt i Nykøbing F med boliger på 3 sider og togstation på den sidste. Der er fjernvarme i området, men ikke tilslutningspligt. Oliefy i den ældre bolig på 450 m³ udskiftes med brændekeedel på 75 kW primo 2007. Ejer bor i huset, hvor der også udlejes værelser. Der bor ca. 10 mennesker i huset
EJENDOM OG OMGIVELSER 	EJENDOM OG OMGIVELSER
EJENDOM OG OMGIVELSER BILLEDE SLØRET AF HENSYN TIL IMPLICEREDE	SAGSFORLØB Oliefy i ældre bolig på 450 m³ udskiftes med brændekeedel primo 2007. <u>Efterfølgende forløb:</u> ☐ Naboklage behandles af byggemyndigheden. ☐ Efterfølgende klager sendes til miljøenheden. ☐ Frem til 2009 foretager ejer flere ændringer. ☐ Påbud om forhøjelse af skorsten maj 2009 ☐ Indskærpelse – behandling i TU – politianmeldelse december 2009. ☐ Byretten nov. 2010- Landsretten juni 2012. ☐ Ejer forsøger at påvirke beslutningstagere. ☐ Nov. 2014. Anklager sætter tvangsbøder i bero. Genoptages hvis påbud ikke følges senest 1. maj 2015.

6.9 Assens Kommune - case

Flere klager fra samme borger over forskellige naboer

Klage 1:

- Klager er generet af røg fra nabos brændeovn (45 m.) (dec. 2007).
- Nabo har købt hus, der tidligere har været brugt til sommerhus – der fyres med rent tørt træ i brændeovn, skorsten over tagryg, ingen bemærkninger fra skorstensfejer.
- Ved 2 – 3 tilsyn kan der ikke konstateres røg eller lugt ved klagers hus. Sag afvises (marts 2008).
- Nabo får et halvt år efter etableret jordvarme.

Klage 2:

- Der klages over nabo mod NØ (50 m) (marts 2009).
- Nabo har 2 ovne, en brændeovn til hovedhuset med en skorsten 80 cm over tagryg, der bruges rent tørt træ og ingen bemærkninger fra skorstensfejeren – ved optænding kan der konstateres en kortvarig røg i klagers have – det vil kun genere ved klagers hus ved vind fra NØ.
- Træpillekamin er placeret i udestue og skorsten er ikke højere end hovedhuset – der kan ikke konstateres synlig røg fra ovnen, den bruges ikke så tit, ingen bemærkninger fra skorstensfejeren.
- Klager låner en partikelmåler (Teknologisk Institut).
- Han gennemfører selv målinger ved sit hus og kan måle 2.000 – 8.000 – 15.000 partikler.
- Det er ikke nøjere beskrevet, hvad der er af aktivitet/partikler i området.
- Grænseværdi? Godkendt måling?
- Afslås, da der efter flere/mange besøg kun en enkelt gang kan konstateres en meget svag røglugt ved klagers hus.
- Ikke væsentlig gene (§42) (jan. 2011).
- Kommunen stævnes for afslag (juni 2011).
- Sag kører i ca. 3 år ved advokater (klager har fået fri advokat hjælp), da pengene er brugt trækkes sagen tilbage.
- Klager betaler 18.000 kr. til omkostninger i retten (april 2014).

Klage 3:

- Klager over røggener fra genbo (136 m) (2011)
- Ved besøg hos genbo er en lem i kombifyr faldet af – oliefyr bruges indtil udbedringen er foretaget.

Klage 4:

- Klager er generet af røg fra ulmende bål den 24. juni afstand ca. 300 m og anden gang 600 m fra klager (2010 og 2011).
- Ejer bedes om at slukke ulmende bål.

Klage 5:

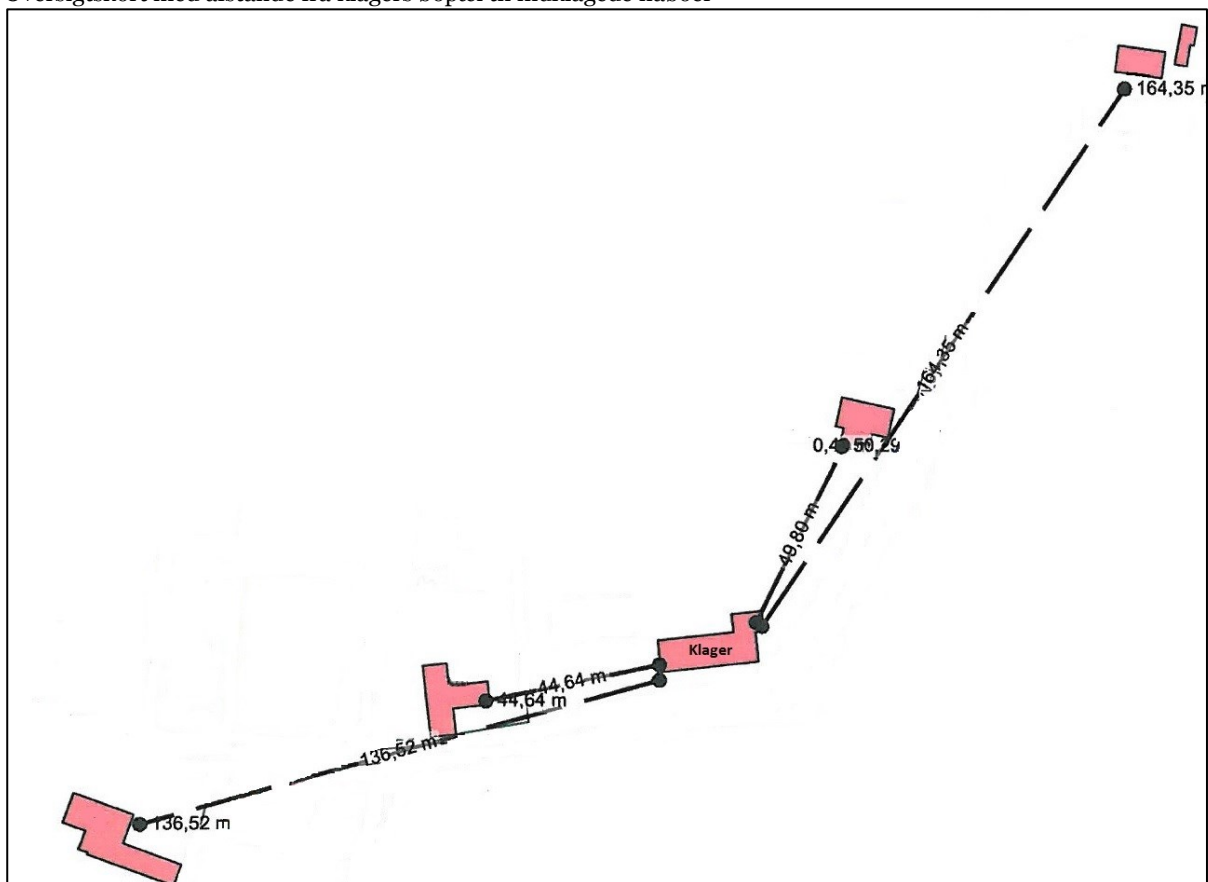
- Klager er generet af ”spejder”bål ved sommerhus (164 m).
- De slukker selv bålet.

Klage 6:

- Klager generes igen af røg fra nabo mod NØ (50 m) (sep. 13).
- Ved besøg hos nabo konstateres det, at træpillekaminen ikke bruges/er fjernet.
- Brændeovn i hovedhuset er udskiftet med træpilleovn.
- Ingen bemærkninger fra skorstensfejer og ingen røg kan konstateres.
- Sag afslås – ingen væsentlig gene. (§ 42) (maj 2014).

6.9.1 Assens Kommune – oversigtskort

Oversigtskort med afstande fra klagers bopæl til indklagede naboer

BILLEDE 7
OVERSIGTSKORT FOR CASE FRA ASSENS KOMMUNE

NOTAT: Naboklage over røggener fra x

Den 20.10.2014 ringede naboen, ejer af xx til mig.
Han klagede over væsentlige lugt og røggener fra AT, som har lejet x.
Ejer er BT, tlf. yy.

Naboen KK tlf. zz oplyste, at det er sandsynligt, at udlejer fyrer med træ fra en gammel togvogn oplagt i haven. Der er ligeledes en gammel malet båd i haven. Der forsvinder hele tiden træ fra togvognen og båden, så det er muligt at afbrænding heraf sker på ejendommen. Herudover at skorstenen er revnet og bundet sammen med spændbånd.

Der er røgener fra røgen fra skorstenen i forhold til et sovende barn i barnevogn på terrassen.
Der var ikke problemer, da den tidligere lejer boede i huset.

KK oplyste, at han havde talt med naboen for et ½ år siden og det endte med at døren blev smækket i. Han oplyste, at han hvis ikke det blev anderledes, så ville han klage til kommunen.

Den 22.10.2014 tager jeg sammen med skorstensfejer HS på uanmeldt besigtigelse på ejendommen. Vi ser på brændet stablet i fyrrummet, og ejer oplyser, at det er træ fra togvognen og fra båden og at han fyrer med træet.

Træet fra båden er bemalet. Der er stykker fra togvognen, der er bemalet og stykker, der er rene. Der ligger et gammelt stakit af træ, der er trykimprægneret, og lejer oplyser, at det anvendes til optænding. Der er også spånplader.

Jeg oplyser udlejer om, at der kun må fyres med rent træ, og at malet, trykimprægneret træ og spånplader udvikler forurening ved afbrænding og derfor ikke er tilladt at afbrænde, og at det skal ophøre straks, hvilket vil sige her og nu.

Skorstensfejer oplyser, at skorstenen skal udbedres.

Der er sat spændbånd om skorstenen, som er revnet for at holde den sammen. Skorstensfejer oplyser, at skorstenen mindst skal mures om med ½ sten eller elementer fra renselåge til top.

Træet afbrændes i en gammel og udtjent støbejernskedel, som bør udfases. Der er ingen låge for hullet for oven og ingen låge for neden.

Skorstensfejer anbefaler installering af et stokerfyr med træpiller, som med tilskud kan installeres for 12-14.000 kr.

Lejer giver udtryk for at, han straks stopper med fyring af ikke rent træ. Forholdet bør følges op ved evt. ved tilsyn.

Jeg oplyser, at jeg vil kontakte ejendommens ejer pr. telefon med oplysninger om nødvendig indsats i forhold til kedel og skorsten og endvidere, at taget var utæt og dækket med presenning på ca. 2 m² af udhuset med fyrrum.

Jeg har den 23.10.2014 talt med ejer BH og oplyst hende om alle forhold.

6.10.1 Morsø Kommune – oversigtskort

BILLEDE 8
OVERSIGTSKORT FOR CASE FRA MORSØ KOMMUNE

6.11 Malmø Kommune – inspirationscase

20

Publico®

Malmø som forbillede?

- Mange klager og for få retningslinjer
- Inddeling af kommunen i fem sundhedszoner, som restriktionerne er defineret efter
- Systematiseret klagehåndtering: informationsbrev, timepris og varslings

1

21

Publico®

Restriktioner

- ... inden for byzone, ved tæt bebyggelse (max 9m ml. husene), sårbare institutioner eller områder med fjernvarme/naturgas
- Opdelt efter primær opvarmning og hyggefyring
- Individuel brændefyring i tæt bebyggelse fx ikke tilladt som primær opvarmning i nye anlæg (2006<)
- Begrænset hyggefyring i tæt bebyggelse (4 timer/2 x ugen)

Differens 1-4 kilometer til bebyggelse i Malmø i alle zoner (jævnligt areal)

Trivselsindeks	1	2	3	4
Brænde	100	100	100	100
Brænde i bebyggelse (opvarmning)	100	100	100	100
Kulbrændsel	100	100	100	100
Hyggefyring	100	100	100	100
Opvarmning	100	100	100	100

* Anvisninger om dimensioner (max 9m ml. husene), sårbare institutioner eller områder med fjernvarme/naturgas

2

Nuancering af Malmø-modellen

- Dave Borg, Chef for Miljø og Sundhed i Malmø Stad

- Problematiske at håndhæve restriktionerne
- Ikke ressourcer til at føre tilsyn i de fem områder
- Klagevurdering fra tilfælde til tilfælde
- Hvor kommer rogen fra?
- Domstolsbeslutning – ingen sanktionsmuligheder i kommunen

3

22

Publico®

Fremtiden med svenske briller

- Enten totalforbud eller status quo
- Planlov: brændeovne forbudt i nybyggerområder
- Lokal informationsindsats
- Træfyrring bliver utidssvarende i forhold til tættere bebyggelse og nyere opvarmningsalternativer

4

Miljøministeriet
Miljøstyrelsen

Strandgade 29
1401 København K
Tlf.: (+45) 72 54 40 00

www.mst.dk